

T.C.

176107

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ BÖLÜMÜ

NARCISSİSTIC PERSONALITY INVENTORY (NPI)
ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇE FORMU DİL EŞDEĞERLİLİĞİ,
GÜVENİLİRLİK VE GEÇERLİLİK ÇALIŞMALARI

Esin Cantez

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. ESİN CANTEZ

HAZIRLAYAN
HAKAN KIZILTAN

9725011492

İSTANBUL, 2000

Anneme ve Babama

TEŞEKKÜR

Kitaplarıyla psikolojiye mesleki bir ilgi duymamı sağlayan Prof.Dr. Doğan Cüceloğlu'na,

Psikoloji bilimini öğrenmemde emeği geçen İ.Ü. Psikoloji Bölümü öğretim üyelerine,

Psikoloji içinde bir doğrultu kazanmamı sağlayan sevgili hocam Prof.Dr. Yılmaz Özakpınar'a,

Tez çalışmam boyunca ilgisi, titizliği ve yol göstericiliği için tez danışmanım, sevgili hocam Prof.Dr. Esin Cantez'e,

Tezimin çeviri aşamasında yardımlarını esirgemeyen Boğaziçi Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü öğretim üyeleri Doç.Dr. Fatoş Erkman ve Doç.Dr. Deniz Albayrak Kaymak'a; çeviri aşamasında büyük emeği geçen ve tezimin ilk taslağını gözden geçirme zahmetinde bulunan aynı bölümün emekli öğretim üyesi sevgili Prof.Dr. Necla Öner'e,

Tez çalışmam boyunca bana kolaylık tanıyan ve anlayış gösteren çalışma hayatımın ilk göz ağrısı BÜREM'in (Boğaziçi Üniversitesi Öğrenci Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Araştırma ve Uygulama Merkezi) uzmanları ve çalışanları Uzm.Dan.Psk. Süheyla Zubaroğlu, Uzm.Dan.Psk. Derya Şayan; Atike Çatav ve Nefise Saygılı'ya,

Tez çalışmamın başından sonuna dek her an yanımda olan, özellikle istatistiki analizlerin yapılmasında büyük emeği geçen, dolayısıyla bu çalışmamın ikinci adı olmayı çoktan haketmesine karşın bir teşekkürle yetinmek zorunda kaldığım filozof bakışlı, çelebi gülüştü sevgili dostum Uzm.Psk. Erkan Kalem'e,

Benim gibi birçok gencin yetişmesinde büyük katkısı olan, maddi ve manevi hiçbir desteği benden esirgemeyen sevgili hocam, ustam ve ağabeyim Uzm.Psk. Yavuz Erten'e teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ	1
A) Narsisizm	3
1 Tarihçe	3
2 Narsisizmin Ölçülmesi	6
2.1 Geliştirilmiş Ölçeklerin Tanıtımı	6
2.2 Narcissistic Personality Inventory (NPI) Ölçeğinin Tanıtımı	8
2.2.1 NPI'ın Özellikleri	8
2.2.2 NPI'ın Güvenilirlik Çalışmaları	11
2.2.3 NPI'ın Geçerlilik Çalışmaları	11
2.2.4 NPI ile Yapılmış Bazı Çalışmalar	13
B) Araştırmanın Önemi ve Amacı	16
II. YÖNTEM	19
A) Narcissistic Personality Inventory (NPI) Ölçeğinin Dil Eşdeğerliliği, Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışmaları	19
1 NPI'ın Dil Eşdeğerliliği Çalışmaları	19
1.1 NPI'ın Türkçeye Çevrilmesi	19
1.2 NPI ile Türkçe Formunun (Narsisistik Kişilik Envanteri-NKE) Dil Eşdeğerliliği Çalışması	20
Denekler	
Materyel	
Uygulama	
Analiz	

2	Narsisistik Kişilik Envanteri'nin (NKE) Güvenilirlik Çalışmaları	21
	2.1 NKE'nin İçsel Tutarlılık Çalışması	22
	Denekler	
	Materyel	
	Uygulama	
	Analiz	
	2.2 NKE'nin Test-Tekrar Test Çalışması	23
	Denekler	
	Materyel	
	Uygulama	
	Analiz	
3	NKE'nin Geçerlilik Çalışmaları	24
	3.1 Yapı Geçerliliği Çalışması I: Narsisizm ve Dışadönüklük Arasındaki İlişki	25
	Denekler	
	Materyel	
	Uygulama	
	Analiz	
	3.2 Yapı Geçerliliği Çalışması II: Faktör Analizi	27
	Denekler	
	Materyel	
	Uygulama	
	Analiz	
III.	SONUÇLAR	29
	A) Narcissistic Personality Inventory (NPI) Ölçeğinin Dil Eşdeğerliliği, Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması Sonuçları	29
	1 NPI'in Dil Eşdeğerliliği Çalışması Sonuçları	29

2	NKE'nin Güvenilirlik Çalışması Sonuçları	31
2.1	NKE'nin İçsel Tutarlılık Çalışması Sonuçları	31
2.2	NKE'nin Test-Tekrar Test Çalışması Sonuçları	36
3	NKE'nin Geçerlilik Çalışması Sonuçları	37
3.1	Yapı Geçerliliği Çalışması I'in Sonuçları: Narsisizm ile Dışadönüklük Arasındaki İlişki	37
3.2	Yapı Geçerliliği Çalışması II'nin Sonuçları: Faktör Analizi	38
	IV. TARTIŞMA	44
	V. ÖZET/ABSTRACT	48
	KAYNAKLAR	52
	EKLER	62

TABLULAR

Tablo 1. NPI ve NKE toplam puanlarına ait ortalama ve standart sapma değerleri	29
Tablo 2. NPI ile NKE toplam puanları arasındaki korelasyon katsayısı	30
Tablo 3. NKE'nin madde düzeyinde ortalama ve standart sapma değerleri	31
Tablo 4. NKE'deki maddelerin item-total korelasyonları	33
Tablo 5. NKE'nin kız ve erkekler için ortalama, varyans ve standart sapma değerleri	35
Tablo 6. NKE'nin 1 ay arayla test-tekrar test güvenilirlik katsayısı	36
Tablo 7. NKE toplam puanı ile EPQ ölçeğinin E alt-ölçeği puanı arasındaki korelasyon katsayısı	37
Tablo 8. NKE'deki faktörlerin varyans yüzdesi ve yığılımlı yüzdesi	38
Tablo 9. NKE'nin faktör yapısı ve yükleri	39
Tablo 10. NKE'deki faktörlerin item-total korelasyonları ve alfa değerleri	41

EKLER

EK 1. Narcissistic Personality Inventory (İngilizce Form)	62
EK 2. Narsisistik Kişilik Envanteri (Türkçe Form)	63

I. GİRİŞ

Narsisizm kavramını psikoloji literatürüne kazandıran ilk kişi Freud olmasa da onu işleyen, derinleştiren ve insan ruhunu anlamada önemli bir kavram haline getiren Freud ve psikanaliz geleneği oldu. Dolayısıyla, narsisizmin kavramsal dönüşümü psikanalizin yüz yıllık geçmişi içinde geçirdiği büyük dönüşümlerle at başı gitti.

Freud hastasındaki ruhsal ıstırapın kökeninde içdünyanın ürünü olan arzuya bu arzuya karşı gelen toplumsal/kültürel yasak arasındaki çatışmayı görüyordu. Bu çatışma en belirgin olarak kendini, çocuğun kendisini annesi ve babasıyla üçlü bir ilişki içinde ayırdettiği (psikanalitik literatür içinde Oidipal dönem olarak adlandırılan) gelişim döneminde gösteriyordu. Freud'a göre bu dönemde çocuk, karşı cinsteki ebeveynine cinsel içerikli bir arzu duyar; ancak bu arzu ,çocuğun deneyimlediği biçimiyle, hemcinsindeki ebeveyniyle ilişkisini cezalandırılma korkularının, sevgiyi kaybetme kaygılarının yaşandığı sorunlu bir alan hale getirir. Çocuk arzusunu nesnesini değiştirmek ve hemcinsiyle özdeşleşmek yoluyla bu çatışmadan kurtulur ve sağlıklı ruhsal yapının temelleri böylelikle atılmış olur.

Klasik psikanaliz anlayışına göre bilinçdışı yaşanan bu çatışmanın sağlıklı bir çözüme ulaştırılamaması bu çatışmanın simgesel ifadesi olan nevrotik belirtilere yolaçar. Freud arzusuyla toplumsal/kültürel yasak arasında sıkışıp kalmış nevrotik bireyi incelemiş ve kuramını bu kişilerin yaşam öyküleri üzerine kurmuştur.

Narsisizmi psikanalitik bir kavram haline getiren Freud'dur; ancak kavramı yeterince işlemememiş, geliştirip netleştirmemiştir. Bu iş büyük ölçüde onu izleyen psikanalistlere kalmıştır. Narsisizmin sonraları ilgi çeken "popüler" bir kavram haline gelmesini nasıl yorumlayabiliriz?

Psikanalitik ilginin odağı zamanla giderek bilinçdışı çatışmalar ve bunların simgesel ifadelerinden kişilik örgütlenmelerinin dinamiklerine doğru kaymıştır

(Tura, S.M., 2000). Bir başka ifadeyle, artık özellikle incelenen, bilinçdışı içgüdüsel arzuların çok, bu arzuların da içinde yer aldığı kişilik örgütlenmesinin yapısı ve güdülenmeleri gibi gözüküyor. Bu noktada narsisizm önemli bir kavram olarak ön plana çıkmaktadır.

Kavramın kişilik yapılanmasını ve psikopatolojiyi anlamadaki rolü farkedildikçe narsisizme yönelik ilgi giderek artmaktadır. Bu ilgi klinik psikolojiyi, psikiyatriyi ve hatta topumbilimlerini de içine almaktadır.

Klinik psikoloji alanında narsisizme yönelik ilgi kavramı ölçülebilir hale getirmek için test yapılandırılmalarına hız kazandırmış, psikolojik test alanında bu amaca yönelmiş bir çok ölçek ortaya çıkmıştır. Bu ölçekler içinde en çok ilgiyi çeken ilk kez 1979 yılında Robert Raskin ve H.C.S. Hall'un geliştirdikleri ve sonrasında 1988'de Raskin ile Howard Terry'nin bugünkü haline ulaştırdıkları Narcissistic Personality Inventory (NPI) olmuştur.

Bu tez çalışmasının konusunu Narcissistic Personality Inventory (NPI) ölçeğinin dil eşdeğerliliği, güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları oluşturmaktadır. Dilimizde narsisizmi ölçmeye yönelik yapılandırılmış ve/veya uyarlanmış böylesine bir ölçeğin olmaması çalışmamızı anlamlı kılıyor kanısındayız. Dil eşdeğerliliği, güvenilirlik ve geçerlilik çalışması yapılmış olan NPI'in bu aşamada artık uygulama ve araştırmalarda kullanıma uygun hale geldiğini düşünüyoruz.

A) NARSİSİZM

1 Tarihçe

1898’de Havelock Ellis’in “Narcissus-like” deyimini kullanmasıyla birlikte narsisizmin psikoloji literatürü içindeki serüveni de başlamış oldu. Terim, “cinsel heyecanlardaki, kendini beğenme hali içinde adeta yitip gitme ve neredeyse bütünüyle bu halle meşgul olma eğilimine” işaret etmekteydi (Ellis, 1898). Kısa bir süre sonra Nacke (1899) Ellis’in makalesinin Almanca bir özetini yazdı ve bu özetleme içinde, kişinin kendi bedenine cinsel bir nesneymiş gibi davrandığı cinsel bir sapkınlığa işaret eden “Narcissismus” terimini kullandı. Nacke, o zamanın Alman psikiyatrisi içinde adı sanı pek duyulmamış bir isim olmasına karşın narsisizme dair bu göndermesi Freud’un dikkatinden kaçmadı.

Narsisizm kavramı Freud üzerinde büyük bir etki bırakmıştır; zira, 1914’ten itibaren kavram Freud’un metapsikolojisi ve klinik düşüncesinde merkezi bir kavram haline gelmiştir. Öyle ki, günümüz psikanaliz tarihçileri Freud’un narsisizme ilişkin keşiflerinin onun (a) yapısal modeli (id, ego, süperegö) (b) ego ideali ve ertesinde süperegö kavramlarını (c) nesne ilişkileri kuramını geliştirmesinde ve (d) id psikolojisinden ego psikolojisine geçişinde önemli bir rol oynadığı noktasında genellikle hemfikirdir (Fine, 1986; Moore, 1975; Sandler, Holder ve Dare, 1976; Tiecholz, 1978).

Freud’un diğer önemli kavramları gibi narsisizm de ayrı ancak birbiriyle ilişkili iki yol izledi. Narsisizm, bir yandan metapsikolojik kuramsallaştırmada ona yardımcı olurken, öte yandan çeşitli klinik olguları netleştirmede kullandığı tanısal bir kategori olarak da iş gördü. Her iki durumda da Freud’un narsisizm kavramı çoğul bir içeriğe sahipti.

Freud, narsisizmi metapsikolojik bir kavram olarak (a) otoerotizm ve nesne aşkı devreleri arasında yer alan normal cinsel gelişimin bir aşamasını

betimlemede (b) ego gelişiminin orijinal kaynağı ve enerjisi olarak (c) nesne ilişkisi içinde benliğin (self), nesnenin gerçek özelliklerine kıyasla daha ön planda olduğu nesne (veya kişilerarası) seçim tarzı olarak (d) çevreyle, nisbeten nesne veya kişilerarası ilişki yokluğunun damgasını vurduğu ilişki kurma tarzı olarak (e) ego'nun ideallerini oluşturmasında rol oynayan bir mekanizma olarak (f) benlik-değerinin gelişimi ve korunmasında en önde gelen içerik olarak ve (g) bastırmayı koşullayan bir etmen olarak ele almıştır (Freud, 1914/1957, 1923/1961; Bing, Mc Laughlin ve Marburg, 1959; Duruz, 1981; Moore, 1975; Pulver, 1970; Tieholz, 1978).

Bu oldukça soyut metapsikolojik formülasyonların aksine, Freud'da kavramın klinik kullanımları aşağıdaki davranışsal olguları kapsamaktadır: (a) kişinin kendine yönelik; kendisini sevme, beğenme, ve yüceltmesini içeren bir dizi tutumu (b) benlik-değeriyle ilişkili olarak; sevgiyi kaybetme ve başarısızlık korkuları gibi çeşitli korku ve incinebilirlikler (c) megalomani, idealizasyon, inkar, yansıtma ve bölmeyi (splitting) içeren genel bir savunmacı yönelim (d) sevilme gereksinimiyle ilişkili güdülenme ve kendine yetebilirlik, mükemmellik çabaları ve (e) kişinin diğer insanlarla ilişkilerine kimlik kazandıran tutum kümesi. Söz konusu tutum kümesi; teşhircilik, diğer insanlara kıyasla özel imtiyaz beklentilerini ve normal sosyal taleplerden özel muafiyeti içeren hak iddiasında bulunma hislerini, diğer insanları kendinin bir uzantısı olarak görme eğilimini, diğer insanlar üzerinde kontrol oluşturmayı içeren omnipotens hisleri ve düşüncelerini, eleştiriyi değişim talebi olarak algılamayla ilişkili olarak diğerlerinin eleştirilerine tahammülsüzlük, kendinden farklı insanlara karşı eleştirel olma eğilimi, şüphecilik, kıskançlık ve kişinin kendi duygu ve düşünceleriyle meşgul olma eğilimlerini kapsar.

Freud'da narsisizm kavramının klinik kullanımları narsisistik rahatsızlıkların nedenlerini anlamada önemli çağdaş yeniliklerin güdüleyicisi oldu. Etiyolojinin; bağımlılığa karşı özerklik zıtlaşmasını doğuran ayrılma-bireyleşme devresinden kökenini alan sorunlardan, ana-babanın narsisistik yatırıma uğramış çocuğu

kendinde doyum bulmamış beğenilme, övülme, onaylanma ve başarı gereksinimleri için kullandığı eşduyumdan (empathy) yoksun ana-babalıktan kaynaklanan sorunlara dek uzandığından sözedilebilir (Kernberg, 1975; Kohut, 1971; Mahler, 1972; Mahler ve Kaplan, 1977; Miller, 1981).

Freud'un yazdıklarının esin kaynağını oluşturduğu diğer klinik ilerlemeler şunlardır: (a) saldırganlığın, özellikle sevgiyi kaybetme korkusu ve korkulanın başa gelmesi durumunda tipik olarak görülen depresyona karşı bir savunma olarak narsisizm içinde oynadığı önemli rolün kabulü (Kernberg, 1975; Miller, 1981); (b) bölme savunmasının (olumlu ve olumsuz duyguyla yüklü benlik ve öteki imgelerinin birbirlerinden ayrı tutulmaları) narsisistik rahatsızlığın önemli bir özelliği olduğunun kabulü (Kernberg, 1975) ve (c) narsisistik bozuklukta, benlik-değerini ayarlayacak mekanizmaların (örn. bilişsel yapılar, duygu yüklü imgeler) içselleştirilmemiş olmasının ve dolayısıyla dış dünyadaki sevgi kaynaklarına bilinçdışı bağımlılığın oynadığı rolün kabulü (Kernberg, 1975; Kohut, 1971). Dış dünyadaki sevgi kaynaklarına bilinçdışı bağımlılık, kendine yeterlilik yanılmasını oluşturmayı hedefleyen narsisistik savunmalarla dengelenmeye çalışılan ciddi bir zedelenebilirliğe işaret etmektedir (Modell, 1975). Kernberg'e göre benlik-değerini ayarlamadaki bu bozukluk kişinin benlik temsilleri, ideal benlik temsilleri ve ideal nesne temsilleri arasında ayrışmanın gerçekleşmemiş olmasıyla bağlantılıdır.

Klinik psikolojide narsisistik olgulara yönelik yoğun ilginin sonucunda ve bu ilginin güdülediği klinik ilerlemelerin ışığında Amerikan Psikiyatri Birliği (APA) narsisizm kavramını tanısal sınıflandırmasına dahil etti. APA'nın Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel Elkitabı'nın (DSM-III, American Psychiatric Association, 1980) gözden geçirilmiş versiyonunda narsisistik kişilik şu klinik ölçütler yoluyla tanımlanmaktadır: grandiyoz tarzda önemli ve eşsiz olma hissi; sınırsız başarı, güç, zeka, güzellik veya ideal aşk fantazileriyle meşguliyet; teşhircilik; eleştiriye, başkalarının ilgisizliğine veya başarısızlığa tahammülsüzlük; herhangi bir sorumluluk kabul etmeksizin özel imtiyaz

beklemek ve buna yönelik hak iddiasında bulunmak; kişilerarası ilişkilerde sömürücülük, aşırı yüceltme ve değersizleştirme kutupları arasında değişen ilişkiler ve eşduyumdan yoksunluk.

2 Narsisizmin Ölçülmesi

2.1 Geliştirilmiş Ölçeklerin Tanıtılması

Narsisistik olguların yüz yıldan beri klinik olarak inceleniyor olması narsisizme ilişkin ampirik çalışmaların da çok olacağı beklentisini akla getirebilir. Ancak, olay hiç de düşünüldüğü gibi değildir. Narsisizmle ilgili az sayıda yapılmış çalışmadan ancak yarısı narsisizmi ölçen ölçeklerin geliştirilmesiyle ilgiliyken diğer yarısı bu ölçeklerden birkaçının geçerliliğine dair yapılan çalışmaları kapsamaktadır.

Narsisizmi ölçme çalışmaları kabaca iki ana sınıfa ayrılmaktadır. İlk sınıfta, narsisizmin, bir sınıflandırma içinde, diğer değişkenlerin yanısıra bir değişken olarak ölçüldüğü gözlenmektedir. Murray'ın (1938) görünür gereksinimler, gizil gereksinimler, içsel durumlar ve genel durumlar sınıflandırmasının bir parçası olarak ele aldığı narsisizm ölçeği geliştirme gayretleri; Blum'un (1950) 10 psikoseksüel gelişim evresinden biri olarak narsisizmin projektif ölçümünü gerçekleştirme çabaları bu sınıf içinde sayılabilir. Keza, Krout ve Tabin'in (1954) ve Gryger'in (1961) psikoseksüel gelişimin ardışık sınıflandırmalarına narsisizmi de dahil etmeleri; Leary'nin (1956) onaltı adet kişilerarası davranış betimleyicisine ilişkin sınıflandırmaya narsisizmi katması; Cattell, Horne, Sweney ve Rodcliffe'in (1964) enerjilerin ve duyguların güdüsel sınıflandırılması içinde narsisizme yer vermeleri ve daha yakın bir zamanda Millon (1982), Hyler, Reider, ve Spitzer (1982) ve Morey, Waugh ve Blackfield'in (1985) narsisistik kişiliği DSM-III'ün kişilik bozuklukları

sınıflandırmasının bir parçası olarak ölçme gayretleri de bu sınıfın içine girmektedir.

Adı geçen bu ölçeklerin geçerliliğine dair oldukça az çalışma ve bulgu vardır. DSM-III öncesi döneme ait ölçeklerin geçerliliğine ilişkin kanıtların yokluğunun bir nedeni narsisizm kavramının bir şekilde sınıflandırmalar içindeki diğer değişkenlerin çokluğu içinde kaybolmuş olma olasılığundan kaynaklanmış gibi gözüküyor. Bu noktada Murray'ın (1938) narsisizm ölçümü bir örnektir. Kişilik sistemi içinde yer alan bir çok değişkenin yıllar içinde oldukça dikkat çekmesine karşın narsisizm kavramı Murray'ın modelini "ölçülebilir" duruma getirmek için geliştirilen hiçbir ölçeğe dahil edilmemiştir. Daha sonra geliştirilen DSM-III sonrası narsisizm ölçümleri bağlamında ise, örneğin Millon'un (1982) Narsisistik Kişilik Ölçeği örneğinde olduğu gibi, geçerliliğe dair kanıt eksikliği, söz konusu ölçeklerin yeterince test edilmemiş olmalarıyla bağlantılı olabilir.

Narsisizmi ölçmeye yönelik ampirik çalışmaların ikinci sınıfında ise, narsisizmin temel değişken olarak ele alındığı bazı ölçekler bulunmaktadır. Gözlemcinin değerlendirmede bulunduğu alanda, Goldman (1977) ve Windholz (1979) narsisistik psikopatolojiyi ölçen ölçekler geliştirmişler, Carrillio (1981) kişideki borderline-narsisistik işleyiş düzeyini ölçen bir ölçek geliştirirken, Patton, Connor ve Scott (1982) Kohut'un (1971) narsisizm kuramının önemli özelliklerini ölçülebilir hale getirmek için bir grup ölçek geliştirmiştir. Projektif test alanında, Grayden (1958) narsisizmi ölçmek amacıyla TAT ile birlikte kullanılmak üzere bir Q-sort yapılandırmış, Douval ve Edelson (1966) ergenlikteki narsisizmi ölçmek amacıyla beş tane açık uçlu soru oluşturmuş, Wolman (1967) narsisistik veya egosantrik algılamayı ölçen bir sözcük tanımlama testi geliştirmiş, Exner ise (1967) narsisizmin bir göstergesi olarak yeni bir Rorschach puanlama kategorisi geliştirmiştir. Bunun yanısıra, yine projektif alanda Harder (1979) Rorschach, TAT ve Erken Anılar Testi için hırslı-narsisistik karakter stilini ölçen puanlama endeksleri geliştirdi; Urist (1977) ikincil narsisizmin gelişimsel düzeylerini yansıtan "Rorschach Karşılıklı

Özerklik” (Rorschach Mutuality of Autonomy) ölçeğini geliştirdi. Kişinin kendi hakkında bilgi verdiği sınama alanında, Watson (1965) narsisistik fantazileri ölçen bir cümle tamamlama testi geliştirmiş; Rothburd (1970) “ilgi merkezi olmaya yönelik narsisizm” olarak kavramsallaştırdığı narsisistik teşhirciliği ölçen bir ölçek geliştirmiş; Ashby, Lee ve Duke (1979) MMPI itemlerini kullanmak suretiyle narsisistik kişilik bozukluğunu değerlendiren “grup yönelimli” kriter niteliğinde bir ölçek oluşturmuşlardır. Buna ilaveten, Serkownek (1975) MMPI¹ Maskulinite-Femininite alt-ölçeğinde yer alan itemlerden faktör analiziyle elde edilmiş Hipersensitivite-Narsisizm ölçeği geliştirmiş; Thomas (1981) DSM-III’deki narsisistik kişilik özelliklerini ölçmek amacıyla bir ölçek yapılandırmıştır.

2.2 Narcissistic Personality Inventory (NPI) Ölçeğinin Tanıtılması

2.2.1 NPI’ın Özellikleri

Raskin ve Hall 1979 yılında herhangi bir klinik belirti göstermeyen popülasyonda narsisizm boyutundaki bireysel farklılaşmaları ölçen Narcissistic Personality Inventory (NPI) ölçeğini geliştirdiler. Geliştirilmiş çeşitli narsisizm ölçekleri içinde NPI en çok amprik ilgiyi çeken ölçek oldu. Raskin ve Hall, DSM-III’ün davranışsal ölçütlerini kavramsal çerçeve kabul ederek narsisistik özellikleri yansıttığını düşündükleri 220 item çiftinin yer aldığı bir liste oluşturdular. Bunu takiben, bir grup üniversite öğrencisi üzerinde pilot çalışma yapılmaya başlandı (Raskin ve Hall, 1979) ve bu 220 item çifti içinden genel bir narsisizm kavramını temsil edebilecek itemleri ayıklamak üzere içsel tutarlılık ve item-total korelasyonu yöntemlerinden yararlandı. Bu işlem, daha sonra

¹ Minnesota Multiphasic Personality Inventory, S.K.Hathaway ve J.C.Kinley (1967) tarafından geliştirilmiştir. Türkçeye, “Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri” adıyla 1981 yılında Işık Savaşır tarafından uyarlanmıştır. Test kişilik niteliklerini ölçmektedir. 566 maddeden oluşan 10 klinik ve 4 geçerlilik alt testi bulunmaktadır (Öner, 1994).

narsisizmle yaratıcılık arasında varolan varsayımsal ilişkiyi saptamaya yönelik bir yapı geçerliliği çalışmasında kullanılacak olan 80 itemlik NPI'ın oluşturulmasıyla sonuçlandı (Raskin, 1980). Yayınlanmış (Raskin ve Hall, 1981) ve yayınlanmamış bir dizi takip çalışmasında 80 itemlik NPI'ı daha da daraltmak üzere içsel tutarlılık analizlerine devam edildi. Analizler yüksek içsel tutarlılığa sahip (çalışmalarda alfa değerleri .80 ile .86 arasında değişiyordu) 54 itemlik bir narsisizm ölçeğinin elde edilmesine yol açtı. Ölçeğin, yapısal geçerliliğini destekleyen bir çok yayınlanmış çalışma yapıldı (Auerbach, 1984; Biscardi ve Schill, 1985; Emmons 1981, 1984, 1987; Leak, 1984; Phares ve Erskine, 1984; Prifitera ve Ryan, 1984; Raskin ve Shaw, 1988; Robbins ve Patton, 1985; Watson, Grisham, Trotter ve Biderman, 1984; Watson, Hood, Foster ve Morris, 1988; Watson, Hood ve Morris, 1984; Watson, Hood, Morris ve Hall, 1988; Watson, Taylor ve Morris, 1987). Bu çalışmalar ölçeğin geçerliliğine ilişkin son sözü söylemeseler de NPI'ın artık kullanılabilir bir ölçek olduğunu göstermekteydi.

NPI, araştırmacıların narsisizmi daha iyi anlamaları için geliştirilmiş bir ölçek olsa da yapılandırma stratejisi kullanım potansiyelini sınırlamıştır. Yalnızca içsel tutarlılık analizinin yapılmış olması homojen bir genel yapıya ulaşmak adına narsisizm kavramının sahip olduğu karmaşıklığın gözardı edilmesine neden olmuştur. Kuramsal planda, narsisizm benlik-değerini ayarlama ve sürdürmede önemli rol oynayan süreçler kadar (Freud, 1914/1957; Stolorow, 1975; Val, 1982) kişilerarası ilişkilerin oluşumunda da yer alan temel bir süreci (Freud, 1914/1957; Moore, 1975; Pulver, 1970; Tiecholz, 1978) betimlemek için kullanılmamıştır. Klinik planda ise, narsisizm kavramı bir grup birbirinden farklı ancak bağlantılı süreçlerin; kişilerarası ilişkilerde sömürücülük ve teşhircilik gibi davranışların betimleyicisi olmuştur. Kavramın bu geniş kullanımını dikkate alınırsa narsisizmin birbirinden farklı ancak ilişkili zihinsel ve davranışsal fenomenleri bünyesinde taşıyan genel kapsayıcı bir yapı

olarak yorumlanması daha doğru gibi gözükür. Eğer hal böyleyse, narsisizmi ölçmeye niyetlenen aracın da kavrama özgü bu çok boyutluluğu yansıtması gerekir. Nitekim, Robert Raskin ve Howard Terry, ölçek geliştirilirken kullanılan yöntemin bu amacın tam aksi istikamette hizmet ettiğini; DSM-III'te yer alan narsisistik kişiliğe ait davranışsal ölçütleri tam olarak yansıtacak bir item havuzu oluşturmak üzere başlangıçtaki amaçlarının boşa çıktığını düşünerek, ölçeğin ampirik yetersizliğini giderecek bir araştırma programına giriştiler.

Narsisizmin çok yönlü analizi kendileri için bilinmedik sulara yelken açmak anlamına geldiğinden, Emmons'un (1984, 1987) daha evvel bu sulara kürek çekmiş olduğunu farketmeleri Raskin ve Terry için bir şanstı. 451 üniversite öğrencisinin protokolleri üzerinden dolaylı rotasyon (oblique rotation) yöntemiyle birlikte "Temel Öge" (Principal-component) analizini kullanan Emmons (1984) NPI içinde 4 faktör saptamış ve bunları; sömürücülük/hak iddia etme, liderlik/otorite, üstünlük/kendini beğenme ve kendiyle meşguliyet/kendine hayranlık olarak isimlendirmiştir. Emmons, bu dört faktörün geçerliliğini, katılımcıların kendi puanlamaları ve akranlarının onlar için yaptığı puanlamalar yoluyla ölçtü ve destekleyici bulgulara ulaştı. Takip çalışmasında, Emmons (1987), 387 üniversite öğrencisinin verileri üzerinden gerçekleştirdiği faktör analizi sonucunda önceki çalışmasında tesbit etmiş olduğu dört NPI faktörünü tekrar ortaya çıkardı. Bir çok çalışma dört faktörlü NPI ölçeğinin geçerliliğine ilişkin destekleyici bulgular elde etmiştir (Watson, Grisham, Trotter ve Biderman, 1984; Watson, Hood, Foster ve Morris, 1988; Watson, Hood, Morris ve Hall, 1988; Watson, Taylor ve Morris, 1987).

Raskin ve Terry, Emmons'un faktörlerine göz attıklarında aynı faktör içinde yer alan bir çok itemin aslında farklı kavramsal boyutlara denk düştüğünü farkettiler. Bu gözleme dayanarak, Emmons'un 4 faktörü oluşturmak için oldukça muhafazakar bir seçim kriteri kullanılmış olduğu ve dolayısıyla aynı

faktör altına sokulmuş itemlerin aslında farklı faktör özellikleri gösterme olasılığına sahip oldukları sonucuna vardılar.

Bu gözlemler sonucunda, NPI'ı narsisizm kavramına özgü olan çok boyutluluğu daha iyi yansıtan bir ölçek haline getirme niyetiyle, Emmons'un (1984, 1987) analizlerini yeniden ele almaya ve geliştirmeye karar verdiler.

İlk çalışmada , 1018 deneğin NPI tepkilerinin "tetrakorik korelasyonları"nın (tetrachoric correlations) "temel öge" analizi yapıldı. İkinci çalışmada, genel narsisizm ölçümünün ve faktör analiziyle elde edilmiş alt-öğelerin gözlemsel ve kişinin kendi hakkında bilgi verdiği endekslere uygun olarak gerçekleştirilen yapı geçerliliği araştırıldı. Üçüncü çalışmada, NPI ölçeğinin ve alt-öğelerinin yapı geçerliliği Leary'nin kişilerarası davranış ölçekleri setiyle saptanmıştır.

2.2.2 NPI'ın Güvenilirlik Çalışmaları

NPI'ın içsel yapısını ve çok boyutluluğunu incelemek üzere 1018 deneğin NPI protokolleri analiz edildi. Tüm katılımcılar California Üniversitesi öğrencisiydi ve örneklem grubunu yaşları 17 ile 49 arasında değişen 479 erkek ve 529 kız öğrenci oluşturmaktaydı. İçsel tutarlılık analizi, 54 NPI iteminin tepki özellikleri her bir itemin toplam skorla ilişkisine bakılmak suretiyle yapılmış, sonuçta 7 itemin genel skorla ilişkisiz olduğu belirlenmiş ve söz konusu itemler ölçekten çıkarılmıştır.

2.2.3 NPI'ın Geçerlilik Çalışmaları

İkinci analiz sonucunda, ölçeğin tepki özelliklerinin genel bir faktöre veya kapsayıcı bir yapıya işaret ettiği saptanmıştır. Bulgular NPI'ya özgü genel bir yapının varlığına işaret etse de bu yapının kuvvet derecesi zayıf bulunmuştur. Ancak, bunun nedeni kuramsal ve klinik olarak narsisizmin özellikle güçlü veya hakim bir genel yapı öngörmeyecek biçimde nisbeten birbirinden farklı

davranışları temsil etmesine bağlıdır. “Temel Öge” analizi yöntemsel olarak geçerli ve kavramsal olarak da anlamlı birbiriyle nisbeten ilişkili yedi değişik faktörü ortaya çıkardı. Bu yedi faktör toplam NPI varyansının %52’sini açıklamaktadır. Elde edilen, yedi faktör aşağıdaki gibi adlandırılmıştır; *otorite* (1., 8., 10., 11., 12., 32., 33. ve 36. maddeleri içermekte), *kendine yeterlilik* (17., 21., 22., 31., 34. ve 39. maddeleri içermektedir), *üstünlük* (4., 9., 26., 37. ve 40. maddeleri içermektedir), *teşhircilik* (2., 3., 7., 20., 28., 30. ve 38. maddeleri içermektedir), *sömürücülük* (6., 13., 16., 23. ve 35. maddeleri içermektedir), *kendini beğenme* (15., 19. ve 29. maddeleri içermektedir) ve *hak iddia etme* (5., 14., 18., 24., 25. ve 27. maddeleri içermektedir). Faktör analizi sonucunda yedi itemin analiz ölçütlerine uymaması sonucunda bunlar ayıklanmıştır. Madde analizi ve faktör analizi 40 itemlik NPI ile sonuçlanmıştır.

NPI, geçerli bir narsisizm ölçeği ise, narsisistik kişiliğin klinik betimlemeleriyle tutarlılık gösteren dışsal ölçütlerle anlamlı bir korelatif ilişkiye sahip olmalıydı. Bu olası ilişkiyi sınınamaya yönelik ilk çalışmada, NPI ile gözlemsel ve doğrudan deneğin kendisinden elde edilen bulgular arasındaki korelasyona bakılmıştır. Denekler, yaş ortalaması 21 olan 28 erkek ve 29 kız üniversite öğrencisiydi. Gözlemsel ölçümlerde, Kişilik Değerlendirmesi ve Araştırması Enstitüsü’nde (Institute of Personality Assessment and Research) çalışan uzmanlara, 22 kişilik özelliğinin tanımını içeren bir liste verilmiş ve denekleri bu kişilik özellikleri bağlamında sıralamaları istenmiştir. Ayrıca, uzmanlar her bir denek için California Q-Sort (CQ; Block, 1961) ve Adjective Check List (ACC; Gough ve Heilburn, 1965) doldurmuşlardır. Son olarak da, lidersiz bir grup tartışmasında gözledikleri denekleri tartışmaya katılım oranı, katılım kalitesi, eleştirelilik, teşhircilik, girişkenlik, işbirliği ve liderlik boyutlarında değerlendirmişlerdir. Deneğin kendi hakkında bilgi verdiği ölçümlerdeyse denekler NPI, California Psychological Inventory (CPI; Gough, 1956) ve ACL’yi doldurmuşlardır. Sonuçlar, NPI ile gözlemsel boyutta ve

deneklerin kendisinden elde edilen bulgular arasında anlamlı düzeyde korelatif bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur.

NPI'nin geçerliliğine ilişkin üçüncü çalışmada NPI'nin Leary Kişilerarası Davranış Modeli'yle (Leary, 1956) ilişkisine bakılmıştır. Söz konusu model genel bir kişilik yapısını temsil etmekte ve diğer önemli psikolojik boyutların yanısıra narsisizm boyutunu da içermektedir. Uygulama, psikanaliz içinde narsisizme ilişkin bir varsayım çerçevesinde yapılmıştır. Çeşitli psikanalitik kuramcılar (Kernberg, 1975; Murray, 1964; Reich, 1960) narsisistik fenomenlerin sıklıkla kişinin ideal benlik temsillerindeki yüceltilmiş ve saldırganlıkla yüklenmiş çarpıtmalarla bağlantılı olduğunu öne sürerler. Bu kuramsal ve klinik varsayım temelinde Leary kişilerarası davranış modeli, narsisizm ile deneklerin benlik-ideal benlik uyumu arasındaki ilişkiyi saptamak için kullanılmıştır. Denekler, California Üniversitesi'nden, yaşları 17 ile 40 arasında değişen (ortalaması 19) 65 erkek ve 62 kız öğrenciydi. Araştırmada 40 itemlik NPI ve Interpersonal Check List (ICL; Leary, 1956) kullanılmıştır. Bu ölçek, kişinin kendisini ve diğerlerini betimleyen 128 sıfattan oluşmaktadır. Deneklerin tümü, NPI'ı ve ICL'yi yönergeye uygun olarak iki ayrı teknikle doldurdular. İlk durumda, ICL'yi kendilerini (algılanan gerçek benlik) betimleyecek tarzda doldurmuşlar, ikinci durumdaysa ICL'yi olmak istedikleri kişiyi (ideal benlik) betimler biçiminde doldurmuşlardır. Sonuçlar, 40 itemlik NPI'nin geçerliliğini desteklemiştir. NPI'dan yüksek skor almış katılımcıların ideal benlik ve benlikleri arasında yüksek derecede uyum saptanmıştır.

2.2.4 NPI ile Yapılmış Bazı Çalışmalar

NPI'nin geçerliliğini destekleyen bir çok çalışma yapılmıştır. Bunlardan, ölçeğin geliştiricisi olan Robert Raskin'in ilk isim olduğu bazı örneklerini verelim.

Robert Raskin, Jill Novacek ile beraber yürüttükleri bir çalışmada üniversite öğrencilerinden oluşan bir örneklem grubuna NPI ve MMPI uygulanmıştır. Korelasyon analizi, narsisizm ile MMPI'nin Mania (Ma) alt-ölçeği arasında pozitif; depresyon (D), psikastenî (Pt), sosyal içedönüklük (Si), anksiyete (A), bastırma (R) ve ego kontrolü (Ec) arasında negatif ilişkilerin bulunduğunu ortaya koymuştur. Sonuçlar, narsisistik kişilikle ilişkili klinik betimlemelerle tutarlıdır. Ayrıca, NPI'daki yedi faktörün korelasyon analizi bu faktörlerin psikolojik uyumsuzluğun farklı düzeylerini yansıttığını göstermiştir. Narsisistik hak iddia etme ve sömürücülük kişilik uyumunda en alt düzeye karşılık gelirken narsisistik otorite kişilik uyumunda en az uyumsuzluğa işaret etmiştir (Raskin ve Novacek, 1989).

Yine Raskin ile Novacek'in bir çalışmasında narsisizmle hayal kurma ve fantazi arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Araştırma, narsisistik bireylerin başarı, cinsellik, düşmanlık ve kahramanlık temaları içeren; kendini gösterme ve gelecek yönelimli hayaller kurduklarını ve bu altı hayal tipinin bir bütün olarak narsisistik fantazi tarzını oluşturduğu saptanmıştır. Ayrıca, yüksek düzeyde stres yaşayan narsisistik bireylerin stresle başa çıkmak için; kendini beğenme, güç, intikam ve acı çekme fantazilerini daha sıklıkla bildirdikleri bulunmuştur. Narsisistik hak iddia etme teması narsisistik fantaziyle ve stresle başa çıkmak için kullanılan fantazilerle özellikle ilişkilidir. Sonuçlar, narsisistik kişilikle ilgili klinik literatürle tutarlıdır (Raskin ve Novacek, 1991).

Raskin, Novacek ve Robert Hogan'ın beraberce yaptıkları; hostilete, grandiyozite, dominans, narsisizm ve benlik-değeri arasındaki ilişkileri inceledikleri bir çalışmada, bu kavramlara ilişkin gözlemci ve deneğin kendi puanlamaları arasındaki korelasyonlar; hostilete, grandiyozite, dominans ve narsisizmin birbirleriyle yakın ilişki içinde oldukları ve bağlantılı bir yapı bütünü oluşturduklarını ortaya koymuştur. Bazı insanların düşmanca duygularla baş edebilmek ve pozitif bir duygulanım halini korumak için grandiyozite,

dominans ve genel bir narsisistik kişilik tarzını kullandıkları görüşü sınanmış, sonuçlar varsayımı desteklemiştir (Raskin, Novacek ve Hogan, 1991).

Yine; Raskin, Novacek ve Hogan'ın narsisizm, benlik değeri ve savunmacı benlik-kalkınması arasındaki ilişkiyi inceledikleri bir başka araştırmada benliği savunmacı bir tarzda kalkındırmanın grandiyozite ve sosyal arzu edilebilirlik olmak üzere iki alt boyuta sahip olduğu; grandiyozite ve sosyal arzu edilebilirliğin birbirinden bağımsız olarak benlik-değerini öngörebileceklerini ve benlik-değerinin ölçümünde farklı yollar olabileceklerini; narsisizmin grandiyoz benlik-kalkınmasıyla (sosyal arzu edilebilirliğin aksine) pozitif ilişki içinde olduğu ve otorite, kendine yeterlilik ve kendini beğenmenin savunmacı olmayan benlik-değerine en çok işaret eden narsisistik öğeler olduğu saptanmıştır. Sonuçlar, benlik-değeri ayarında ve kişilik gelişiminde iki-ögel model ileri süren çeşitli kuramlarla tutarlıdır (Raskin, Novacek ve Hogan, 1991).

B) Araştırmanın Önemi ve Amacı

Günümüzde ruh sağlığı uzmanlarına geleneksel psikiyatri sınıflandırmalarının dışında kalan şikayetleri dile getiren hastalar giderek daha fazla ve daha sık başvurur olmuştur. Bu hastalar obsesyon², fobi, histeri vb. yakınmalarla Freud'un kapısını çalanlardan farklı olarak daha ziyade iş tatminsizliklerinden, ilişkilerdeki sıkıntılardan, yaşamdan zevk alamama, boşluk ve anlamsızlık duygularından şikayetçidir. Değişen ve yelpazesi açılan hasta profili psikanalitik düşünce sistematüğinde kuramsal ve pratik evrime yol açmıştır. Psikanalitik ilginin odağı giderek nevroitik huzursuzlukların kökenini aldığı oidipal gelişim döneminden yukarıda bahsi geçen şikayetlerin kaynağını oluşturduğu düşünülen oidipus-öncesi döneme kaymıştır. Oidipus-öncesi dönem narsisistik içerikli nesne ilişkilerinin önplanda olduğu kritik bir gelişim dönemidir. Bu önemli gelişim dönemine odaklanan psikanalitik kuramlar narsisistik gelişim sürecinin ruhsal sağlığın oluşumundaki tayin edici role dikkat çekiyorlar. Nesne ilişkilerinin önemli bir boyutuna işaret eden narsisizmin kişilik yapısının bir parçası olarak yaşam boyunca bireyin kişilerarası ilişkilerini ve kendine yönelik tutumunu belirlediği öne sürülmektedir.

Narsisizm kavramının psikanalitik kuram ve uygulamada kazandığı hatırı sayılır ilgi ve önemin sonucu olarak Amerikan Psikiyatri Birliğı'nin Narsisistik Kişilik Bozukluğunu tanısal sınıflandırmasına dahil etmesi, kişilik içinde bir yapı olarak narsisizm kavramına yönelik amprik ilgiye de yol açtı. Bu ilginin sonucu olarak narsisizmi ölçebilen ölçeklerin geliştirilmesine girişildi ve psikolojik test alanında bu amaca yönelmiş bir çok ölçek ortaya çıktı.

Bu ölçekler içinde en çok ilgiyi çeken ve en sık kullanılan da, ilk kez 1979 yılında The Institute of Personality Assessment and Research, Berkley,

² Obsesyon kavramı ilk defa 1894 yılında Freud tarafından saptanan psikolojik bir semptomdur. Freud'un kavramı tanımlayışı daha sonra kabul görmüş ve psikiyatrik sınıflandırmalarda yerini almıştır. Kavram, kişinin zihninde irade dışı, tekrarlayıcı sabit bir düşünceye işaret eder.

California Üniversitesi'nden Dr. Robert Raskin ve Dr.H.C.S.Hall'un geliştirdikleri ve sonrasında Dr. Raskin'in Dr. Howard Terry ile bugünkü durumuna ulaştırdıkları NPI olmuştur.

NPI tarihsel çizgide narsisizm kavramına atfedilen önemli bazı psikolojik temaları içeren ve yöntemsel olarak ele alındığında da tutumlu (parsimonious) bir ölçek izlenimini vermektedir. Bu ölçek klinik belirti göstermeyen popülasyonda narsisizmi ölçen, katılımcının kendisinin işaretlediği 40 item-çiftinden oluşur. İtem çiftlerinden birisi narsisistik içeriğe sahiptir ve her narsisistik tepki bir puan değerindedir. Toplam NPI puanı narsisistik içerikli tepkilerin toplamından ibarettir. NPI ölçeğindeki item çiftelerine bir örnek vermek gerekirse ilk madde aşağıdaki gibidir;

1 A İnsanları etkileme konusunda doğal bir yeteneğe sahibim.

B İnsanları kolay etkileyemem.

Kuramsal ve uygulama alanlarında narsisizm kavramına yönelik ilgi dikkate alınırsa dilimizde bu kişilik yapısını ölçebilen bir test aracının bir ihtiyaç olduğu düşünülebilir. Dilimizde henüz özgün veya uyarlanmış böyle bir ölçeğin olmaması ruh sağlığı alanındaki uygulama ve araştırmalarda böylesi bir ölçeğin var olmasını gerekli kılıyor kanısındayız.

Ayrıca, narsisizme dair böyle bir ölçeğin dilimize kazandırılmasıyla birlikte ölçeğin klinik psikolojinin yanısıra komşu disiplinler içinde de iş görmesi suretiyle kullanım alanının genişleyeceğini amaçlıyor ve umud ediyoruz.

Türkçeye kazandırılmış biçimiyle NPI'ın narsisizm alanında çeşitli disiplinlerden hareket eden çalışmalara öncülük etmesi asıl amaçlarımız arasındadır.

TEMEL HİPOTEZ VE ALT HİPOTEZLER

Araştırmamızın temel hipotezi; NKE'nin dil eşdeğerliliğine sahip, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğudur.

Bu temel hipotez doğrultusunda bu araştırmanın amacı NPI'ı Türkçe'ye kazandırmak ve klinik veya araştırma alanlarında kullanıma açmak için:

1. NPI'ın Türkçe çevirisini yapmak ve dil yönünden eşdeğerliliğini sağlamak,
2. NPI'ın Türkçe formunun güvenilirliğini saptamak için içsel tutarlılığı ve test-tekrar test güvenilirliğini belirlemek,
3. NPI'ın Türkçe formunun yapı geçerliliğini faktör analizi ve hipotez sınama yöntemleriyle tesbit etmektir.

Bu amaçlar uyarınca araştırmanın alt hipotezleri aşağıda sıralanmıştır:

1. NPI'ın orijinal formuyla Türkçe formu (NKE) arasında dil eşdeğerlilik ilişkisi anlamlı derecede yüksek olacaktır.
2. NKE'nin item-total korelasyonu anlamlı düzeyde yüksek olacaktır.
3. NKE'nin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı anlamlı düzeyde yüksek olacaktır.
4. NKE'nin test-tekrar test korelasyonu anlamlı derecede yüksek olacaktır.
5. NKE'nin ilişkili bir ölçekle korelasyonu anlamlı derecede yüksek olacaktır.
6. NKE'nin faktöryel yapısı orijinal ölçeğin faktöryel yapısıyla aynı veya ona yakın olacaktır.

II. YÖNTEM

A) NARCISSISTIC PERSONALITY INVENTORY (NPI) ÖLÇEĞİNİN DİL EŞDEĞERLİLİĞİ, GÜVENİLİRLİK VE GEÇERLİLİK ÇALIŞMALARI

1. NPI'IN DİL EŞDEĞERLİLİĞİ ÇALIŞMALARI

1.1 NPI'm Türkçeye Çevrilmesi

NPI'm Türkçeye çevrilmesi iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada, orijinal İngilizce formun Türkçeye çevirisini İngilizceyi iyi bilen Boğaziçi Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü'nde görevli 3 öğretim üyesi ve çift-dilli 2 klinik psikolog birbirlerinden bağımsız olarak gerçekleştirmiştir. Daha sonra, yapılan çeviriler üzerinden ortak bir Türkçe forma ulaşılmıştır. Bu formun orijinal formla tutarlılığını saptamak için yapılan geri-çeviri (back-translation) işlemi aşamasında ise Türkçe form iyi İngilizce bilen 3 klinik psikoloğa verilerek tekrar İngilizceye çevirisinin yapılması sağlanmıştır. Ayrıca, alanlarında deneyim sahibi olan ve psikanalitik kurama hakim 2 klinik psikolog ve 2 psikiyatrist de Türkçe formu değerlendirmiştir. Geri-çeviriler ve değerlendirmeler tamamlandıktan sonra araştırmacı, bir İngiliz filolojisi uzmanı, çift-anadilli ve psikanalitik kurama hakim 2 klinik psikolog orijinal formdaki maddeleri teker teker karşılaştırmış ve nihai Türkçe Forma ulaşmıştır. Bu Türkçe forma *Narsisistik Kişilik Envanteri (NKE)* adı verilmiştir.

Yapılan çevirilerin değerlendirilmesinde ve geri-çeviri işlemlerinde özellikle klinik psikologlardan ve psikiyatristlerden yardım alınmıştır. Zira, genel olarak bakıldığında narsisizmin aşırılaştığı nokta psikopatoloji sınırları içinde yer alır. Ölçek gelecekte klinik amaçlı kullanıma açık olduğundan, en eleştirel ve yapıcı görüşün, narsisizm kavramına kuramsal ve klinik olarak hakim olduğunu düşündüğümüz klinik psikolog ve psikiyatristlerden geleceğini düşündük.

1.2 NPI ile NKE'nin Dil Eşdeğerliği Çalışması

DENEKLER

Çeviri işlemleri ertesinde NKE ile NPI'nin dil eşdeğerliliği çalışmasına geçilmiştir. Bu işlemi gerçekleştirmek için Boğaziçi Üniversitesi mütercim-tercümanlık bölümü 3. ve 4. sınıflardan gönüllü kızlı erkekli 34 öğrenci denek olarak kullanılmıştır. Bu aşamada özellikle mütercim-tercümanlık bölümü öğrencilerinin kullanılmasına dikkat edilmiştir; zira sözkonusu öğrenciler eğitimleri gereği yabancı dil konusunda özel bir beceriye sahiptirler. İki form önce İngilizce, sonra Türkçe olmak üzere iki hafta arayla aynı öğrencilere uygulanmıştır.

MATERYEL

Bu araştırmada Narcissistic Personality Inventory (NPI) ve Narsisistik Kişilik Envanteri (NKE) kullanılmıştır.

UYGULAMA

Sınıf ortamında yapılan uygulamalarda deneklere verilen talimatta şu cümleye yer verilmiştir: "Bu test bir tez araştırması dolayısıyla size verilmektedir, 2 hafta sonra aynı uygulama testin Türkçe formu verilerek tekrarlanacaktır." Bu açıklamanın ardından İngilizce formun uygulaması yapılmış, iki hafta sonra da Türkçe form uygulanmıştır. Her iki uygulamada da ölçeğin yönergesi tekrarlanmıştır.

ANALİZ

Dil eşdeğerliliğini saptamak için yapılan iki uygulama verileri arasındaki korelasyon katsayısı SPSS paket programında Pearson Product Moment korelasyonuyla hesaplanmıştır.

2 NKE’NİN GÜVENİLİRLİK ÇALIŞMALARI

Bu araştırmada, NKE’nin güvenilirlik çalışması içsel tutarlılık ve test-tekrar test teknikleri aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. İçsel tutarlılık çalışması item-total korelasyonu ve Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı aracılığıyla saptanmıştır.

İtem-total korelasyonunda her bir test maddesinin varyansı toplam test puanının varyansı ile karşılaştırılarak aralarındaki ilişkiye bakılır. Elde edilen korelasyon katsayıları her bir maddenin varyansı ile, ölçüt olarak alınan toplam puan varyansının ilişkisini gösterir. Böylece, her madde hakkında bir ölçüm elde edilir (Öner, 1994).

Cronbach Alfa katsayısı ise ölçeğin içerdiği maddeler arasındaki ilişkilere dair bilgi verir. Eğer katsayı yüksekse maddelerin birbiriyle yüksek bir korelatif ilişki içinde oldukları ve dolayısıyla ölçeğin homojenlik özelliğinin yüksek olduğu anlaşılır. Bu ise o ölçeğin maddelerinin aynı yapıyı ölçtüklerine işaret eder (Aiken, 1982; Anastasi, 1982; Öner, 1994).

Test-tekrar test uygulaması başka bir güvenilirlik tesbit yöntemidir. Bu yöntemde belirli bir ölçeğin ayrı zamanlarda yapılmış iki ayrı uygulamasının sonuçları arasındaki ilişkiye bakılır. Eğer yüksek bir korelasyon varsa bu o ölçeğin farklı zamanlardaki uygulamalarda bir aynılık ve devamlılık gösterdiğine ve dolayısıyla düzenli olarak aynı yapıyı ölçtüğüne işaret eder (Anastasi, 1982; Cansever, 1982; Öner, 1994).

2.1 NKE'nin İçsel Tutarlılık Çalışması

DENEKLER

Boğaziçi Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerde okuyan 339 gönüllü kız ve erkek öğrenciye NKE uygulanmıştır. Bu kişiler dil eşdeğerliliği çalışmasında kullanılan deneklerden ayrı bir gruptur.

MATERYEL

Çalışmada, NPI'nin dil eşdeğerliliği çalışması yapılmış olan Türkçe formu NKE kullanılmıştır.

UYGULAMA

"Bu testi bir tez çalışması dolayısıyla doldurmaktasınız." talimatının ardından ölçeğin yönergesi açıklanmıştır.

ANALİZ

İçsel tutarlılık analizleri SPSS paket programında item-total korelasyon katsayısı ve Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı aracılığıyla saptanmıştır. İtem-total korelasyon katsayısı Pearson Product Moment ile saptanmıştır.

2.2 NKE'nin Test-Tekrar Test Çalışması

DENEKLER

NKE 1 ay arayla Boğaziçi Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde okuyan 104 gönüllü kız ve erkek öğrenciye iki kez uygulanmıştır. Bu denekler dil eşdeğerliliği çalışmasında ve güvenilirlik çalışmalarında kullanılan deneklerden ayrı bir grubu oluşturmaktadır.

MATERYEL

Çalışmada NKE kullanılmıştır.

UYGULAMA

“Bir testle ilgili tez çalışmasına katılmaktasınız. 1 ay sonra uygulama tekrar edilecektir.” talimatı verilmiş ve ölçeğin yönergesi açıklanmıştır.

ANALİZ

Test-tekrar test güvenilirliği SPSS paket programında Pearson Product Moment korelasyonu ile hesaplanmıştır.

3 NKE’NİN GEÇERLİLİK ÇALIŞMALARI

Bu araştırmada NKE’nin yapı geçerlilik çalışmaları hipotez sınaması ve faktör analizi teknikleri aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

Yapı geçerliliği bir ölçeğin içerdiği maddelerin hangi yapıyı ölçmeye yönelik olduğuyla ilgilidir. Geliştirilmiş bir ölçek, ölçtüğünü iddia ettiği yapıyı ölçtüğünü ispatlamak zorundadır (Anastasi, 1982; Öner, 1994).

İlk geçerlilik çalışmasında hipotez sınaması tekniği kullanılarak ölçeğin yapı geçerliliği tesbit edilmeye çalışılmıştır. Hipotez sınaması tekniği, bir ölçeğin çeşitli örneklemlere uygulanmasının vereceği sonuçlara veya başka ölçeklerin içerdiği teorik inşa birimleriyle ilişkilerine dair hipotezler kurulması ve bunların değerlendirilmesine dayanır (Öner, 1994). İkinci alışmadaysa, yapı geçerliliği faktör analizi yoluyla sınanmıştır. Faktör analizi tekniği psikolojik boyutların tanınmasında ve boyutların içeriği hakkında bilgi edinilmesinde kullanılan istatistiki bir yaklaşımdır. Faktör analizi, ölçek maddelerinin arasındaki ilişkilerden çıkartılan ortak boyutların saptanması işlemidir. Aralarında yüksek ilişki gösteren, birbirine benzeyen maddelerin öbeklenmesi ile toplam ölçek puanını etkileyen temel boyutları ortaya çıkar. Böylece, eldeki ölçekle örneklenen davranış birçok ortak faktöre indirgenerek bu davranışın veya kavramın içeriği hakkında bilgi edinilir (Öner, 1994).

3.1 Yapı Geçerliliği Çalışması I: Narsisizm ve Dışadönüklük Arasındaki İlişki

DENEKLER

Çeşitli bölümlerde okuyan 60 gönüllü kız ve erkek Boğaziçi Üniversitesi öğrencisine önce NKE, sonra da EPQ (Eysenck Personality Questionnaire) uygulanmıştır. Bu denekler önceki çalışmalarda kullanılan deneklerden ayrı bir gruptur.

MATERYEL

Narsisistik Kişilik Envanteri (NKE): Klinik belirti göstermeyen popülasyonda kişiliğin narsisizm boyutunu ölçen 40 item-çiftinden oluşmaktadır.

Eysenck Kişilik Testi (Eysenck Personality Questionnaire-EPQ): H.J.Eysenck ve S.B.G. Eysenck tarafından geliştirilmiştir. Daha önce oluşturulan örneklerinden, EPI'dan (Eysenck Personality Inventory) farkı; psikotizm (P) ölçeğinin eklenmiş olmasıdır. Test, dört ayrı ölçeğe ait 90 asıl ve 11 yedek maddeden oluşmuştur. Bu maddelerin 23'ü nevrozizm (N), 21'i dışadönüklük (E); 25'i psikotizm (P) ve 21 tanesi de yalan (L) ölçeklerine aittir. Onaltı yaş ve üstüne grup halinde uygulanabilen bir kağıt-kalem testidir (Öner, 1994).

HİPOTEZ: Bu çalışmada **hipotez** olarak, NKE toplam puanı ile EPQ'nun E (Dışadönüklük) alt-ölçek puanının anlamlı düzeyde ilişkili olacağı öngörülmektedir.

Araştırmada EPQ'nun NKE'nin yapı geçerliliğini saptamakta kullanılmasının nedeni, psikanalitik kuramın narsisizmle dışadönüklük arasında pozitif ilişki olduğu savıdır. Bu yönde hayli çok ampirik bulgu

mevcuttur. Wink (1991) 6 adet MMPI protokolünün içindeki narsisizm ölçeğini analize tabi tutmuş ve sonuçta 2 faktör bulmuştur: İncinebilirlik-Duyarlılık faktörü ve Grandiyozite-Teşhircilik faktörü. Birbirleriyle nisbeten ilişkisiz gibi görünen bu iki faktör patolojik narsisizmde iki farklı tipin varolduğuna işaret etmektedir. Her iki tip de başkalarına karşı ilgisizlik, kendisiyle meşguliyet ve kendini beğenme gibi özellikleri paylaşımlarına karşın İncinebilirlik-Duyarlılık grubu **içedönük**, savunmacı, kaygılı ve yaşamdaki örselenmelere karşı incinebilir gözükürken Grandiyoz-Teşhirci grup **dışadönük**, özgüvenli, teşhirci ve saldırgan bulunmuştur.

NPI'nin orijinal formunun geçerlilik çalışmaları sonucunda narsisizm ve dışadönüklük arasındaki pozitif korelasyonu destekleyen bulgular elde edilmiştir. NPI'dan yüksek puan alan deneklerin aynı zamanda **dışadönük** bireyler oldukları saptanmıştır (Raskin ve Terry, 1988).

Raskin ile Novacek'in yaptıkları bir çalışmada deneklere NPI ve MMPI uygulamış ve sosyal içedönüklük (Si) ile narsisizm arasında negatif korelasyon olduğu saptanmıştır (Raskin, Novacek, 1989).

Ayrıca, NPI'nin geçerliliğini destekleyen bir dizi çalışma NPI'dan yüksek puan alan bireylerin aynı zamanda **dışadönük** olduklarını da belirlemiştir (Auerbach, 1984; Biscardi ve Schill, 1985; Emmons, 1981, 1984, 1987; Leak, 1984; Phares ve Erskine, 1984; Prifitera ve Ryan, 1984; Raskin ve Shaw, 1988; Robbins ve Patton, 1985; Watson, Grisham, Trotter ve Biderman, 1984; Watson, Hood, Morris ve Hall, 1988; Watson, Taylor ve Morris, 1987) .

Tüm bu klinik ve amprik çalışmalar narsisizm ile dışadönüklük arasında kuvvetli ve olumlu bir ilişkinin varlığına işaret etmektedir.

UYGULAMA

Talimatta “Bu testler sizlere bir tez çalışması dolayısıyla verilmektedir.”denmiş ve ölçeklerin yönergeleri açıklanmıştır.

ANALİZ

Uygulanan ölçeklerin sonuçları arasındaki korelasyon SPSS paket programında Pearson Product Moment korelasyonu ile hesaplanmıştır.

3.1 Yapı Geçerliliği Çalışması II: Faktör Analizi Çalışması

Faktöryel geçerlilik faktör analizi yöntemiyle saptanmıştır. NKE'nin temel yapısını ve faktörlerini saptamak, ayrıca İngilizce formuna benzeyip benzemediğini görmek amacıyla yedi faktör arayan doğrulayıcı (confirmatory) faktör analizi uygulanmıştır. NKE'nin orijinal formunda yedi faktör bulunmaktadır. Faktör analizi çalışmamızda ölçeğin dil eşdeğerliliği sağlanmış Türkçe formunda da benzer özellikler taşıyan yedi faktörü aramak üzere analizler yürütülmüştür.

DENEKLER

Çalışmada Boğaziçi Üniversitesi öğrencisi kızlı erkekli 339 gönüllü denek kullanılmıştır. Bu denekler daha önce güvenilirlik çalışmasının ilk kısmında kullanılan deneklerdir.

MATERYEL

Çalışmada NKE kullanılmıştır.

UYGULAMA

“Bir testle ilgili tez çalışmasına katılmaktasınız.” denmiş ve ölçeğin yönergesi açıklanmıştır.

ANALİZ

SPSS paket programında orijinal formdakine benzer biçimde yedi faktör arayan doğrulayıcı faktör analizi işlemi yapılmıştır.

III. SONUÇLAR

A) NPI'İN DİL EŞDEĞERLİLİĞİ, GÜVENİLİRLİK VE GEÇERLİLİK ÇALIŞMALARI SONUÇLARI

1. NPI'İN DİL EŞDEĞERLİLİĞİ ÇALIŞMASI SONUÇLARI

Tablo 1’de Boğaziçi Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık bölümü 3. ve 4. Sınıf öğrencilerine (N=34) ait NPI ve NKE toplam puanlarının ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

TABLO 1

NPI ve NKE toplam puanlarına ait ortalama ve standart sapma değerleri

<u>Değişken</u>	<u>Denek Sayısı</u>	<u>Ortalama</u>	<u>Standart Sapma</u>
<u>NPI</u>	34	15.73	6.59
<u>NKE</u>	34	14.70	6.82

Tablo 2’de Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerine (N=34) ait NPI ve NKE toplam puanları arasındaki korelasyon katsayısı verilmiştir.

TABLO 2

NPI ile NKE toplam puanları arasındaki korelasyon katsayısı

<u>NPI ve NKE Toplam Puan</u>	<u>r</u>
<u>TOPLAM PUAN</u>	<u>.90*</u>

*P=.000

N=34

Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerine ait NPI ve NKE toplam puanları arasında korelasyon katsayısı $r=.90$ ’dır ($p=.000$).

2. NKE’NİN GÜVENİLİRLİK ÇALIŞMASI SONUÇLARI

2.1 NKE’nin İçsel Tutarlılık Çalışması Sonuçları

Tablo 3’te Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerine (N=339) ait NKE puanlarının madde düzeyindeki ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

TABLO 3

NKE’nin madde düzeyinde ortalama ve standart sapma değerleri

<u>Madde No</u>	<u>Ortalama</u>	<u>Standart Sapma</u>
M2	.11	.32
M20	.15	.36
M15	.15	.36
M3	.17	.38
M24	.19	.40
M36	.21	.41
M28	.22	.42
M40	.24	.43
M34	.26	.44
M35	.27	.45
M17	.28	.45
M39	.28	.45
M38	.28	.45
M31	.30	.46
M22	.32	.47
M4	.33	.47
M23	.35	.48
M16	.37	.48

<u>M29</u>	<u>.38</u>	<u>.49</u>
<u>M14</u>	<u>.38</u>	<u>.49</u>
<u>M6</u>	<u>.39</u>	<u>.49</u>
<u>M7</u>	<u>.41</u>	<u>.49</u>
<u>M32</u>	<u>.41</u>	<u>.50</u>
<u>M37</u>	<u>.43</u>	<u>.50</u>
<u>M19</u>	<u>.45</u>	<u>.50</u>
<u>M13</u>	<u>.48</u>	<u>.49</u>
<u>M30</u>	<u>.48</u>	<u>.50</u>
<u>M27</u>	<u>.50</u>	<u>.50</u>
<u>M9</u>	<u>.51</u>	<u>.50</u>
<u>M21</u>	<u>.54</u>	<u>.50</u>
<u>M18</u>	<u>.54</u>	<u>.50</u>
<u>M33</u>	<u>.57</u>	<u>.50</u>
<u>M26</u>	<u>.58</u>	<u>.49</u>
<u>M8</u>	<u>.58</u>	<u>.49</u>
<u>M10</u>	<u>.59</u>	<u>.49</u>
<u>M11</u>	<u>.62</u>	<u>.49</u>
<u>M1</u>	<u>.64</u>	<u>.48</u>
<u>M12</u>	<u>.67</u>	<u>.47</u>
<u>M25</u>	<u>.69</u>	<u>.46</u>
<u>M5</u>	<u>.71</u>	<u>.45</u>

N=339

Tablo 4'te Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerine (N=339) ait NKE puanlarının item-total korelasyon katsayıları verilmiştir.

TABLO 4

NKE'deki maddelerin item-total korelasyonları

<u>Madde No</u>	<u>İtem-Total Korelasyonu</u>
<u>1</u>	<u>.35</u>
<u>2</u>	<u>.23</u>
<u>3</u>	<u>.23</u>
<u>4</u>	<u>.25</u>
<u>5</u>	<u>.33</u>
<u>6</u>	<u>.21</u>
<u>7</u>	<u>.35</u>
<u>8</u>	<u>.41</u>
<u>9</u>	<u>.35</u>
<u>10</u>	<u>.41</u>
<u>11</u>	<u>.24</u>
<u>12</u>	<u>.32</u>
<u>13</u>	<u>.37</u>
<u>14</u>	<u>.008</u>
<u>15</u>	<u>.32</u>
<u>16</u>	<u>.26</u>
<u>17</u>	<u>.25</u>
<u>18</u>	<u>.27</u>
<u>19</u>	<u>.30</u>
<u>20</u>	<u>.33</u>
<u>21</u>	<u>.17</u>
<u>22</u>	<u>.18</u>

23	.37
24	.14
25	.31
26	.29
27	.33
28	.31
29	.26
30	.47
31	.21
32	.48
33	.47
34	.39
35	.21
36	.50
37	.29
38	.41
39	.46
40	.47

N=339

Tablo 4'te görüldüğü gibi Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinden (N=339) elde edilen NKE verilerinde item-total korelasyon katsayıları .008 ile .50 arasında değişmektedir. 14. maddenin toplam puana anlamlı bir katkı yapmadığı görülmüş ($r=.008$, $p>.05$), dolayısıyla bu madde ölçekten çıkarılmıştır¹. Diğer maddelerin item-total korelasyonları 339 denek için $p<.01$ düzeyinde anlamlıdır. NKE'nin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .84 olarak saptanmıştır.

¹ Madde 14: A Layık olduğum saygıyı elde etme konusunda ısrarcıyım.
B Hakettiğim saygıyı genellikle görürüm.

Tablo 5'te Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerine (N=339) ait NKE toplam puanlarının cinsiyet düzeyindeki ortalama, varyans ve standart sapma değerleri verilmiştir.

TABLO 5

NKE'nin kız ve erkekler için ortalama, varyans ve standart sapma değerleri

<u>Cinsiyet</u>	<u>Denek Sayısı</u>	<u>Ortalama</u>	<u>Varyans</u>	<u>St.Sapma</u>
<u>Erkek</u>	<u>199</u>	<u>15.90</u>	<u>49.43</u>	<u>7.03</u>
<u>Kız</u>	<u>140</u>	<u>16.37</u>	<u>46.38</u>	<u>6.81</u>

Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı erkekler için .84 iken kızlar için .83'tür.

2.2 NKE'NİN TEST-TEKRAR TEST ÇALIŞMASI SONUÇLARI

Tablo 6'da Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerine (N=104) ait NKE toplam puanları arasındaki test-tekrar test korelasyonu vermiştir.

TABLO 6

NKE'nin 1 ay arayla test-tekrar test güvenilirlik katsayısı

	<u>R</u>	<u>p</u>
<u>TOPLAM PUAN</u>	.89	.000

N=104

Tablo 6'dan anlaşılacağı gibi birinci uygulama ile ikinci uygulama arasındaki korelasyon katsayısı .89 olup, bu değer .000 düzeyinde anlamlılık taşımaktadır.

3 NKE’NİN GEÇERLİLİK ÇALIŞMASI SONUÇLARI

3.1 Yapı Geçerliliği Çalışması I’in Sonuçları: Narsisizm ve Dışadönüklük Arasındaki İlişki

Tablo 7’de Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerine (N=60) ait NKE toplam puanı ile EPQ ölçeğinin E alt-ölçek puanı arasındaki korelasyon katsayısı verilmiştir.

TABLO 7

NKE toplam puanı ile EPQ ölçeğinin E alt-ölçeği puanı arasındaki korelasyon katsayısı

<u>r</u>	<u>p</u>
.54	.000

N=60

Analiz sırasında EPQ’nun L (Lie) alt-testinde 10’un altında puan alan deneklerin protokolleri istatistiki hesaplama tabi tutulmuştur. Zira, L skorunun 10’u aştığı protokollerin güvenilirliği tartışmalı kabul edilmektedir (Eysenck ve Eysenck, 1978) .

Tablo 7’de görüldüğü gibi, NKE toplam puanı ile EPQ’nun E (Dışadönüklük) alt-ölçek puanı arasında .000 düzeyinde anlamlılık gösteren .54’luk korelasyon bulunmaktadır.

3.2 Yapı Geçerliliği Çalışması II'nin Sonuçları: Faktör Analizi

Faktör analizinde orijinal formda olduğu gibi 7 faktör elde etmeye yönelik doğrulayıcı analiz yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonucunda toplam varyansın % 45,5'ini açıklayan 7 faktöre ulaşılmıştır.

Tablo 8'de NKE'de saptanan faktörlerin varyans yüzdesi ve yığılımlı yüzdeleri verilmiştir.

TABLO 8

NKE'deki faktörlerin varyans yüzdesi ve yığılımlı yüzdesi

<u>Faktör</u>	<u>Varyans Yüzdesi</u>	<u>Yığılımlı Yüzde</u>
1	16.5	16.5
2	6.8	23.2
3	5.7	29.0
4	4.8	33.8
5	4.1	37.9
6	4.0	41.8
7	3.6	45.5

N=339

Tablo 9’da NKE’de saptanan faktörlerin yapıları ve yükleri verilmiştir.

TABLO 9
NKE’nin faktör yapısı ve yükleri

<u>Madde No</u>	<u>F1</u>	<u>F2</u>	<u>F3</u>	<u>F4</u>	<u>F5</u>	<u>F6</u>	<u>F7</u>
<u>10</u>	<u>.73</u>						
<u>1</u>	<u>.66</u>						
<u>11</u>	<u>.63</u>						
<u>23</u>	<u>.54</u>						
<u>33</u>	<u>.48</u>						
<u>32</u>	<u>.45</u>						
<u>36</u>	<u>.43</u>						
<u>27</u>		<u>.68</u>					
<u>25</u>		<u>.57</u>					
<u>8</u>		<u>.44</u>					
<u>18</u>		<u>.41</u>					
<u>5</u>		<u>.31</u>					
<u>2</u>			<u>.62</u>				
<u>3</u>			<u>.60</u>				
<u>31</u>			<u>.58</u>				
<u>30</u>				<u>.67</u>			
<u>7</u>				<u>.65</u>			
<u>26</u>				<u>.58</u>			
<u>20</u>				<u>.51</u>			
<u>38</u>				<u>.50</u>			

Madde No	F5	F6	F7
9	.61		
4	.55		
39	.54		
40	.53		
37	.44		
34	.38		
19		.63	
22		.53	
15		.46	
21		.44	
29		.38	
24			.55
16			.46
6			.39

N=339

Faktör analizi sonucunda 12., 13., 17.,28. ve 35. maddelerin faktör yapısına uygun olmadıkları saptanmış, bu maddeler ölçekten çıkarılmıştır¹.

¹ Madde 12: A İnsanlar üzerinde otorite kurmaktan hoşlanırım.

B Emirlere uymak beni rahatsız etmez.

Madde 13:A İnsanları kendi isteklerime göre yönlendirmek bana kolay gelir.

B İnsanları kendi isteklerime göre yönlendirdiğimi farketdiğimde rahatsız olurum.

Madde 17:A Eğer kendimi yeterli hisdersem karar verme sorumluluğunu üstlenebilirim.

B Karar verme sorumluluğunu almak hoşuma gider.

Madde 28:A Yeni moda ve hevesleri çok önemsemem.

B Yeni moda ve heveslere öncülük etmeyi severim.

Madde 35:A İnsanlar söylediklerime genellikle inanırlar.

B İnsanları inanmalarını istediğim her şeye inandırabilirim.

Tablo 10'da NKE'deki herbir faktörün içindeki maddelerin item-total korelasyonları ve herbir faktörün alfa değerleri verilmiştir.

TABLO 10

NKE'deki faktörlerin item-total korelasyonları ve alfa değerleri

<u>F1</u>	<u>İtem-Total</u>
<u>M10</u>	<u>.62</u>
<u>M1</u>	<u>.50</u>
<u>M11</u>	<u>.38</u>
<u>M23</u>	<u>.43</u>
<u>M33</u>	<u>.45</u>
<u>M32</u>	<u>.50</u>
<u>M36</u>	<u>.48</u>

Alfa=.76

<u>F2</u>	<u>İtem-Total</u>
<u>M27</u>	<u>.44</u>
<u>M25</u>	<u>.35</u>
<u>M8</u>	<u>.33</u>
<u>M18</u>	<u>.30</u>
<u>M5</u>	<u>.20</u>

Alfa=.56

F3 Ítem-Total

M2 .29

M3 .25

M31 .24

Alfa=.43

F4 Ítem-Total

M10 .52

M7 .56

M26 .30

M20 .37

M38 .46

Alfa=.68

F5 Ítem-Total

M9 .42

M4 .24

M39 .50

M40 .49

M37 .28

M34 .34

Alfa=.65

F6 Item-Total

M19 .34

M22 .19

M15 .27

M21 .13

M29 .23

Alfa=.44

F7 Item-Total

M24 .08

M16 .16

M6 .12

Alfa=.22

N=339

IV. TARTIŞMA

Bu tez çalışmasının amacı Narcissistic Personality Inventory (NPI) ölçeğinin Türkçe formu olan Narsisistik Kişilik Envanteri'nin (NKE) dil eşdeğerliliği, güvenilirlik ve geçerlilik araştırmalarını yapmaktır.

NPI'nin çeviri çalışması titiz bir biçimde gerçekleştirilmiş ve dil eşdeğerliliği çalışması sonucunda İngilizce ve Türkçe formlar arasında yüksek düzeyde anlamlı korelasyon saptanmıştır ($N=34$, $r=.90$, $p=.000$). Bu sonuç, İngilizce ve Türkçe formlardan aynı içeriğin anlaşıldığını göstermektedir. Türkçe forma **Narsisistik Kişilik Envanteri (NKE)** adı verilmiştir.

NKE'nin güvenilirlik çalışmaları içsel tutarlılık ve test-tekrar test çalışmaları aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. İçsel tutarlılık çalışması üniversite öğrencileri üzerinden yapılmış ($N=339$); item-total korelasyonu ve Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı saptanmıştır. NKE'yi oluşturan 40 madde içinde yalnızca 14. maddenin düşük korelasyona sahip olduğu (.008) saptanmış ve bu madde ölçekten çıkarılmıştır. Diğer maddelerin item-total korelasyonları .14 ile .50 arasında değişmektedir ($p<.01$). Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .84 olarak bulunmuştur. Bu rakam maddelerin karşılıklı korelasyonlarının yüksek olduğunu ve ölçeğin kendi içinde homojen ve tutarlı olduğunu göstermektedir.

NKE'nin test-tekrar güvenilirlik çalışması üniversite öğrencileri üzerinden ($N=104$) bir ay arayla yapılmıştır. İki uygulama sonuçları arasında yüksek düzeyde anlamlı korelasyon bulunmuştur ($r=.89$, $p=.000$). Bu sonuç, ölçeğin geçen zaman içinde tutarlı sonuçlar verdiğini ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermektedir.

Bir ölçeğin içerdiği maddelerin iddia ettiği teorik kavramı ölçüp ölçmediğini saptamak ölçeğin geçerliliğini belirlemek bakımından gereklidir. NKE'nin iddia ettiği üzere narsisizmi ölçen bir ölçek olduğunu saptamak üzere gerçekleştirilen ilk yapı geçerliliği çalışmasında narsisizm ile dışadönüklük arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Psikanalitik kuram ve klinik deneyimler bu ilişkinin varlığını ileri

sürmektedir. NKE toplam puanı ile EPQ'nun E (dışadönüklük) alt-ölçeği arasında yüksek korelasyon saptanmıştır ($r=.54$, $p=.000$). Sonuçlar, NKE'nin narsisizmi ölçen geçerli bir ölçek olabileceği görüşünü desteklemektedir. Yapı geçerliliğine ait ikinci çalışmada NKE ölçeği faktör analizine tabi tutulmuştur. NKE'nin orijinal formula aynı faktör yapısına benzeyip benzemediğini saptamak amacıyla yedi faktör arayan doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Sonuçlar, NKE'nin faktör yapısının orijinal formdan farklılaştığını ortaya koymaktadır. Faktör analizi sonucunda 12., 13., 17., 28. ve 35. maddeler faktör analizi ölçütlerine uygun olmadıklarından elenmiştir.

NKE'nin faktör yapısını NPI ile karşılaştırdığımızda ilginç bulgular görülmektedir. Örneğin, orijinal formda otoriterlik faktöründe yer alan maddeler sömürücülük ve özellikle hak iddia etme faktörüne ait maddeler ile birlikte NKE içinde iki ayrı faktör oluşturmaktadır. Türk denekler **otoriterlikle, sömürücülüğü ve hak iddia etmeyi** yakın tutumlar olarak algılıyor olabilirler. Bunun yanısıra **hak iddia etmeyi** içeren maddeler sömürücülükle ilgili maddelerle NKE'de aynı faktör altında buluşmaktadır. Devam edersek; orijinal ölçekte teşhircilik faktörüne ait maddeler NKE'de kendine yeterli olma ve üstünlük maddeleriyle iki ayrı faktör altında buluşmaktadır. Üstünlük faktörüne ait maddeler kendi kendine yeterli olmaya ait maddelerle NKE içinde aynı faktör altında yer almaktadır. Kendini beğenme faktörüne ait maddeler ise kendi kendine yeterli olmaya ait maddelerle aynı faktör içine girmiş gözükmektedir. Görüldüğü gibi, NKE NPI'dan farklı bir faktör yapısı sergilemekte; ana yapı olarak sabit kalan narsisizm davranış ve tutum planında kültüre bağlı olarak farklılaşan tezahürlerle kendini görünür kılmaktadır.

Yukarıdaki faktör analizi sonuçlarına bakıldığında, NPI'daki faktörlerin NKE içinde oluşturdukları kombinasyonlar bizi şaşırtmıyor ve kültürümüzü dikkate alarak üzerinde düşündüğümüzde anlamlı ve makul gibi görünüyor. Örneğin, Türk deneklerin zihnindeki otorite temsilinin sömürücü ve talepkar karakterde olması bize pek yabancı gelmemektedir.

NKE’de saptanan faktörlerin faktör yapılarına baktığımızda, (Tablo 9), değerlerin 339 denek için kritik değer olan .30’un üzerinde oldukları görülmektedir. Ayrıca herbir faktörün içinde yer alan maddelerin item-total değerlerine ve herbir faktörün Cronbach alfa değerlerine bakılmıştır (Tablo 10). Diğer faktörlerin item-total korelasyonları ve Cronbach alfa değerleri yeterli bulunurken yedinci faktör için bu değerlerin nisbeten düşük olduğu görülmüştür. Bu sonucun sözkonusu faktöre ait az sayıda maddenin bulunmasına bağlı olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına topluca baktığımızda 34 itemlik NKE’nin güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu sonucuna varabiliriz. Bu ölçek kanımızca narsisizmle ilgili klinik çalışmalarda ve araştırma amaçlı kullanımda uygun bir olgunluğa erişmiştir.

NKE ile yapılacak sonraki çalışmalarda NKE’nin geçerlilik çalışmaları narsisizmle ilişkili başka kavramlar üzerinden sınanabilir, nisbeten düşük item-total korelasyonuna sahip maddeler üzerinde kalitatif ve kantitatif çalışmalar yapılarak ölçeğin içsel tutarlılığı geliştirilebilir.

NPI oluşturulurken DSM-III’ün ölçütleri narsisizmin kavramsal çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Oysa, DSM’nin narsisistik kişilik betimlemesi son yıllarda eleştirilere hedef olmaktadır. DSM ölçütleri; dikkat merkezi olmak için özel çaba harcayan, kendini beğenmiş, kibirli ve “gürültülü” narsisistik hasta tipini saptayabilirken; incinmeye karşı aşırı duyarlılıkları nedeniyle dikkat merkezi olmaktan özellikle kaçınan utangaç, dışarıya pek belli etmeksizin içten içe grandiyoz fantazilerle yaşayan narsisistik bireyi yakalamakta ise başarısızdır (Cooper ve Michels, 1988).

Psikanalitik kaynaklar narsisistik kişilik bozukluğuna dair geniş bir yelpazenin bulunduğuna işaret etmektedir. Kernberg (1970, 1974a, 1974b) başkalarının ilgisini ve övgüsünü talep eden haset dolu, açgözlü narsisistik bir tip saptamıştır. Kohut (1971, 1977, 1984) ise benliği parçalanmaya eğilimli, narsisistik olarak incinmeye açık bir başka tipi belirlemiştir. Bursten (1973) narsisistik hastaları 4

gruba ayırmaktadır; talepkar, paranoid, manipülatif ve fallik-narsisistik. Sözkonusu yazarlar tarafından tarif edilen çeşitli narsisistik hasta tipleri kişilerarası ilişki tarzı çerçevesinde bir yelpaze içinde iki ayrı kutup arasında dağılım göstermektedirler. Betimleyici açıdan ele alındığında, yelpazenin bir kutbunda “duyarsız narsisistik”, diğer kutbunda ise “aşırı duyarlı narsisistik” yer alır (Gabbard, 1989). Bu terimler kişinin terapi içindeki aktarım ilişkilerine ve genel olarak sosyal ilişkilerine hakim olan ilişki tarzına işaret etmektedir.

Narsisizmle ilgili bundan sonraki çalışmalarda narsisizmin bu yönünü de kapsayan ölçeklerin geliştirilmesi ve/veya dilimize kazandırılması amaç edinilmelidir kanımızca. NKE bu sınırlılığı dikkate alınarak kullanıldığında, bizce, yararlı olabilecek bir ölçektir.

V. ÖZET

Bu çalışmanın amacı Narcissistic Personality Inventory (NPI) ölçeğinin Türkçe formunun dil eşdeğerliliği, geçerlilik ve güvenilirliğine ilişkin destekleyici bulgulara ulaşmaktır.

Orijinal ölçek 1979 yılında Raskin ve Hall tarafından geliştirilmiş, 1988'de ise Raskin ve Terry tarafından bugünkü haline getirilmiştir. NPI kişinin kendinin işaretlediği, biri narsisistik içeriğe sahip olan 40 item çiftinden oluşmaktadır ve klinik belirti göstermeyen populasyon içinde narsisizm bağlamındaki bireysel farklılıkları ölçmektedir.

Bu çalışmada çeviri, geri-çeviri ve gözden geçirme işlemlerinin ardından ölçeğin dil eşdeğerliliği kızlı erkekli 34 Boğaziçi Üniversitesi öğrencisi üzerinden gerçekleştirildi. İki hafta arayla ölçeğin orijinal İngilizce ve sonra Türkçe formu verildi. Varsayıldığı üzere, iki form arasında anlamlı bir fark bulunmamış, aralarında yüksek bir korelasyon saptanmıştır ($r=.90$, $p=.000$). Bu bulgu Türkçe formun orijinal İngilizce formla dil eşdeğerliliğine sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın ikinci aşamasında Türkçe formun geçerlilik ve güvenilirliğini sınamak üzere Boğaziçi Üniversitesi'nde okuyan 339 kız ve erkek öğrenciden oluşan geniş bir örneklem çalışmaya alınmıştır. Ölçeğin güvenilirliği içsel tutarlılık ve değişmezlik ölçümleri olan item-total korelasyonu, alfa katsayısı ve test-tekrar test korelasyonu ile saptanmıştır. Bulgular 14. maddenin sıfıra yakın bir korelasyon gösterdiğini açığa çıkarmış ve bu madde ölçekten çıkarılmıştır. Tüm ölçek için alfa değeri .84 olarak bulunmuştur. Bir aylık zaman aralığında elde edilen yüksek test-tekrar test korelasyonu ise ($r=.89$, $p=.000$) ölçeğin zaman boyutunda istikrarlı olduğunu kanıtlamaktadır.

Yapı geçerliliği için hipotez sınaması ve faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Hipotez sınaması tekniğinde Türkçe formun toplam puanı ile EPQ (Eysenck Personality Questionnaire) Ölçeğinin E (Dışadönüklük) alt-ölçeği arasındaki

yüksek korelasyonun ($r=.55$, $p=.000$) NPI'nin Türkçe formunun yapı geçerliliğine ilişkin kanıt olabileceği görülmüştür. Yedi boyutlu doğrulayıcı (confirmatory) faktör analizi, Türkçe ölçeğin orijinal İngilizce formundan farklılık gösteren 7 faktörü ortaya çıkarmıştır. Faktör içeriklerindeki bu farklılaşma narsisizmin algılanması ve kavramsallaştırılmasındaki kültürel farklılıkları dile getirdiği biçiminde yorumlanmıştır. 5 item Ölçeğin faktöryel kümelenmesine uymadığı için elenmiştir (12.,13.,17.,28. ve 35.maddeler).

Yukarıdaki bulgulara dayanarak 34 itemlik NPI'nin Türkçe formunun dil eşdeğerliliğine sahip, güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu söylenebilir. Bundan sonra yapılacak çalışmalar için, farklı örneklemeler üzerinden ölçeğin içsel tutarlığının geliştirilmesi ve geçerliliğinin sınanması önerilmektedir.

ABSTRACT

The purpose of the present study is to provide supporting evidence for the transliteral equivalence, reliability and validity of the Turkish form of Narcissistic Personality Inventory (NPI).

The original instrument was developed by Raskin and Hall in 1979 and was modified in 1988 to the present format by Raskin and Terry. The NPI is a self-report tool that includes 40 dyadic-items one of which reflects narcissistic sentiment and measures individual differences in narcissism in non-clinical population.

In the present research, after translation, back-translation and revision transliteral equivalence study was carried out on 34 male and female Boğaziçi University students. English and Turkish forms of the scale were given with 2 weeks interval. As hypothesized, no significant difference was found between the two language forms while high correlation was established ($.90, p=.000$). This finding of no difference indicates that the Turkish version of the NPI has transliteral equivalence value to the original English form.

The second phase of the research includes the test of reliability and validity of the Turkish form of the NPI using a large heterogeneous sample of 339 male and female students from Boğaziçi University. For reliability, internal consistency and stability measures were obtained in the form of item-total correlations, alpha coefficients and test-retest correlations. Findings revealed that item 14 had near-zero correlation with total score and was deleted from the Inventory. Alpha coefficient for the total scale was $.84$. The obtained high test-retest score correlation with a 1 month interval ($r=.89, p=.000$) attested to the stability of the scale throughout time.

For construct validity of the Turkish form of the NPI, factor analysis and hypothesis testing techniques were used. In the hypothesis testing, high correlation between total score of the Turkish form of the NPI and the E

(Extraversion) sub-scale of the EPQ (Eysenck Personality Questionnaire) which was found to be $r=.54$ ($p=.000$) provides evidence for the construct validity of the Turkish form of the NPI. In the factor analysis, seven dimensional confirmatory factor analysis yielded seven-factor structure for the Turkish form of the NPI somewhat different from the original English form. This differentiation in the contents of the factors was interpreted to indicate cultural differences in the perception and the conceptualization of narcissism. We dropped 5 items because they didn't contribute to the cluster structure of the scale (items 12, 13, 17, 28 and 35).

Based on the above reported data, it is concluded that 34-item Turkish form of the NPI has transliteral equivalence as well as reliability and validity. It is recommended that further research be conducted with the Turkish form of the NPI on various samples to develop its internal consistency and to test its validity.

KAYNAKLAR

Aiken, L. Psychological Testing and Assessment (4th Ed.). Boston: Allyn and Bacon, 1982

American Psychiatric Association. Diagnostic and statistical manual of mental disorders (3.baskı). Washington DC, 1980

Anastasi, A. Psychological Testing (5th Ed.). New York: Mac Millan Publishing, 1982

Ashby, H.U., Lee, R.R. ve Duke, E.H. A narcissistic personality disorder MMPI scale. Amerikan Psikoloji Birliği toplantısında sunulan makale, New York, Eylül 1979

Auerbach, J.S. Validation of two scales for narcissistic personality disorder. Journal of Personality Assessment, 48, 649-653, 1984

Bing, J.F., McLaughlin, R. Ve Marburg, R. The metapsychology of narcissism. Psychoanalytic Study of the Child 14, 9-28, 1959

Biscardi, D. ve Schill, T. Correlations of narcissistic traits with defensive style, machiavellism and empathy. Psychological Reports, 57, 354, 1985

Block, J. The Q-sort method in personality assessment and psychiatric research. Springfield, IL: Charles C. Thomas, 1961

Blum, G.S. Manual for the Blacky Pictures Test. New York: The Psychological Corporation, 1950

- Bursten, B. Some narcissistic personality types. Int J Psychoanal 54:287-300, 1973
- Cansever, G. Klinik Psikolojide Değerlendirme Yöntemleri. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi, 1982
- Carrillio, T.E. Testing a theory of the borderline-narcissistic personality. Social Work, 26, 107-111, 1981
- Cattell, R.B., Horn, J.L., Sweney, A.B. ve Radcliffe, J.A. Handbook for the Motivation Analysis Test. Champaign, IL: Institute for Personality and Ability Testing, 1964
- Cooper, AM., Michels, R. Book Review of Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 3rd Edition , Revised (DSM-III-R by the American Psychiatric Association). Am J. Psychiatry 145: 1300-1301, 1988
- Douval, E. Ve Edelson, J. The adolescent experience. New York: Wiley, 1966
- Duruz, N. The psychoanalytic concept of narcissism. Psychoanalysis and Contemporary Thought, 4, 3-68, 1981
- Eysenck, H.J., Eysenck, S.B.G. Manual of The Eysenck Personality Questionnaire (Junior and Adult). London: Hodder and Stoughton, 1978
- Ellis, H. Auto-eroticism:A Psychological Study. Alienist and Neurologist, 19, 260-299, 1898

- Emmons, R.A. Relationship between narcissism and sensation seeking. Psychological Reports, 48, 247-250, 1981
- Emmons, R.A. Factor analysis and construct validity of the Narcissistic Personality Inventory. Journal of Personality Assessment, 48, 291-300, 1984
- Emmons R.A. Narcissism: Theory and measurement. Journal of Personality and Social Psychology, 52, 11-17, 1987
- Exner, J.E. Rorschach responses as an index of narcissism. Journal of Projective Techniques and Personality Assessment, 33, 324-330, 1969
- Fine, R. Narcissism, The Self and Society. New York: Columbia University Press, 1986
- Freud, S. On Narcissism: An Introduction. The standard edition of the complete works of Sigmund Freud. Strachey, J.(Ed. ve çev), Vol.14, pp.73-102. London: Hogarth Press, 1957 (Orjinal metnin yayın yılı 1914)
- Freud, S. The ego and the id. The standard edition of the complete works of Sigmund Freud. Strachey, J.(Ed. ve Çev.), Vol.19, pp.12-66, London: Hogarth Press, 1961(orjinal metnin yayın yılı 1923)
- Gabbard, GO. Two subtypes of narcissistic personality disorder. Bull Menninger Clin. 53:527-532, 1989
- Goldman, S.B. Self-esteem and its relation to transference in narcissistic personalities (Doktora sunumu, Columbia University, 1977). Dissertation Abstracts International, 39/04-B, 1954, 1977

Gough, H.G. California Psychological Inventory. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press, 1956

Gough, H.G. ve Heilburn, A.B., Jr. The Adjective Check List. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press, 1965

Grayden, C. The relationship between neurotic hypochondriasis and three personality variables: Feelings of being unloved, narcissism and guilt feelings (Doktora sunumu, New York University, 1958). *Dissertation Abstracts International*, 18, 2209-2210, 1958

Gryger, T.G. The Dynamic Personality Inventory. London: National Foundation for Educational Research, 1961

Harder, D.W. The assessment of ambitious-narcissistic character style with three projective tests: The Early Memories, TAT and Rorschach. *Journal of Personality Assessment*, 43, 23-33, 1979

Hyer, S., Reider, R. Ve Spitzer, R. Personality Diagnostic Questionnaire (PDQ). New York State Psychiatric Institute, New York, 1982

Kernberg, O. Factors in the psychoanalytic treatment of narcissistic personalities. *J. Am. Psychoanal. Assoc.* 18:51-85, 1970

Kernberg, O. Contrasting viewpoints regarding the nature and psychoanalytic treatment of narcissistic personalities: a preliminary communication. *J. Am. Psychoanal. Assoc.* 22:255-267, 1974a

- Kernberg, O. Further contributions to the treatment of narcissistic personalities. Int. J. Psychoanal. 55:215-240, 1974b
- Kernberg, O. Borderline conditions and pathological narcissism. New York: Jason Aronson, 1975
- Kernberg, O. Severe Personality Disorders: Psychotherapeutic Strategies. New Haven: Yale University Press, 1984
- Kohut, H. The analysis of the self. New York: International University Press, 1971
- Kohut, H. The Restoration Of the Self. New York, International Universities Press, 1977
- Kohut, H. How Does Analysis Cure?. Edited by Goldberg A. Chicago. IL. Universities Press, 1984
- Krout, M.H. ve Tabin, J.K. Measuring personality in developmental terms: The Personal Preference Scale. Genetic Psychology Monographs, 50, 189-235, 1954
- Leak, G. A multidimensional assessment of the validity of the Personal Orientation Inventory. Journal of Personality Assessment, 48, 37-41, 1984
- Leary, T. A manual for the use of the interpersonal system of personality. Berkley, CA: Psychological Consultation Service, 1956
- Mahler, M.S. Reapproachment subphase of the separation-individuation process. The Psychoanalytic Quarterly, 41, 487-506, 1972

- Mahler, M.S. ve Kaplan, L. Developmental aspects in the assessment of narcissistic and so-called borderline. *Borderline personality disorders*, Hartocollis P.(ed.), pp.71-86. New York: International University Press, 1977
- Miller, A. Prisoners of childhood. New York: Basic Books, 1981
- Millon, T. Clinical Multiaxial Inventory Manual. Minneapolis, MN: national Computer Systems, 1982
- Modell, A.H. A narcissistic defense against affects and the illusion of self-sufficiency. *International Journal of Psychoanalysis*, 56, 275-282, 1975
- Moore. B.E. Toward a clarification of the concept of narcissism. *Psychoanalytic Study of the Child*, 30, 243-276, 1975
- Morey, L.C., Waugh, M.H. ve Blashfield, R.K. MMPI scales for DSM-III personality disorders: Their derivation and correlates. *Journal of Personality Assessment*, 49, 245-251, 1985
- Murray, H.A. Explorations in personality. New York: Oxford University Press, 1938
- Murray, J.M. Narcissism and ego ideal. *Journal of American Psychiatric Association*, 12, 477-511, 1964
- Nacke, P. Die sexuellen perversitäten in der irrenanstalt. *Psychiatrische en Neurologische Bladen*, 3, 20-30, 1899

- Öner, N. Türkiye’de Kullanılan Psikolojik Testler. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi, 1994
- Patton, M.J., Connor, G.E. ve Scott, K.J. Kohut’s psychology of the self: Theory and measures of counseling outcome. Journal of Counseling Psychology, 29, 268-282, 1982
- Phares, E.J. ve Erskine, N. The measurement of selfism. Educational and Psychological Measurement, 44, 597-608, 1984
- Prifetera, A. ve Ryan, J.J. Validity of the Narcissistic Personality Inventory(NPI) in a psychiatric sample. Journal of Clinical psychology, 40, 140-142, 1984
- Pulver, S.E. Narcissism: The term and the concept. Journal of the American Psychoanalytic Association. 18, 319-341, 1970
- Raskin, R. Narcissism and creativity: Are they related?. Psychological Reports. 46, 55-60, 1980
- Raskin, R. ve Hall, C.S. A narcissistic personality inventory. Psychological Reports, 45, 590, 1979
- Raskin R. ve Hall, C.S. The Narcissistic Personality Inventory: Alternate form reliability and further evidence of construct validity. Journal of Personality Assessment, 45,159-162, 1981
- Raskin, R. ve Novacek, J. An MMPI description of the narcissistic personality. Journal of Personality Assessment, 53, 66-80, 1989

- Raskin, R., Novacek, J. Narcissism and the use of fantasy. Journal of Clinical Psychology, 47, 490-499, 1991
- Raskin, R., Novacek, J. Ve Hogan, R. Narcissism, self-esteem and defensive self-enhancement. Journal Personality, 1991
- Raskin, R., Novacek J. ve Hogan, R. Narcissistic Self-esteem Management. Journal of Personality and Social Psychology, 60, 911-918, 1991
- Raskin R. ve Shaw, R. Narcissism and the use of personal pronouns. Journal of Personality, 56, 393-404, 1988
- Raskin, R. ve Terry, H. A principal component analysis of the Narcissistic Personality Inventory and further evidence of its construct validity. Journal of Personality and Social Psychology, 54, 890-902, 1988
- Reich, A. Pathological forms of self-esteem regulation. The psychoanalytic Study of the Child, 15, 215-232, 1960
- Robbins, S.B. ve Patton, M.J. Self-psychology and career development: Construction of the Superiority and Goal Instability scales. Journal of Counseling Psychology, 32, 221-231, 1985
- Rothburd, M.I. Behaviors related to scores on the cynosural narcissism-scoptic curiosity scale in college and mental populations(Doktora sunumu, Ohio University, 1970). Dissertation Abstracts international, 31/08B, 5007, 1970

- Sandler, J., Holder, A. ve Dare, C. Frames of reference in psychoanalytic psychology. British Journal of Medical Psychology, 49, 267-274, 1976
- Serkownek, K. Subscales for scales 5 and 0 of the MMMPI. 1975
- Stolorow, R.D. Toward a functional definition of narcissism. International Journal of Psychoanalysis, 56, 179-185, 1975
- Thomas, V.A. Measurement and prediction of narcissism in adults with and without psychological treatment. Dissertation Abstracts International. 42, 79-B(University Microfilms No. 8115446), 1981
- Tieholz, J.G. A selective psychoanalytic literature on theoretical conceptualizations of narcissism. Journal of American Psychoanalytic Association, 26, 831-861, 1978
- Tura, S.M. Günümüzde Psikoterapi. İstanbul: Metis Yayınları, 2000
- Urist, J. The Rorschach test and the assessment of object relations. Journal of Personality Assessment, 41, 3-9, 1977
- Val, E. Self-esteem regulation and narcissism. The Annual of Psychoanalysis, 10, 221-231, 1982
- Watson, P.J., Grisham, S.O., Trotter, M.V. ve Biderman, M.D. Narcissism and empathy: Validity evidence for the Narcissistic Personality Inventory. Journal of Personality Assessment. 48, 301-305, 1984

- Watson, P.J., Hood, R.W., Jr., ve Morris, R.J. Religious orientation, humanistic values and narcissism. Review of Religious Research, 25, 257-264, 1984
- Watson, P.J., Taylor, D. ve Morris, R.J. Narcissism, sex roles and self-functioning. Sex Roles, 16, 335-349, 1987
- Watson, P.J., Hood, R.W., Jr., Foster, S.G. ve Morris, R.J. The relationship between religiosity and narcissism. Review of Religious Research, 1988
- Watson, P.J., Hood, R.W., Jr., Foster, S.G. ve Morris, R.J. Sin, depression and narcissism. Review of Religious Research, 1988
- Windholz, M.J. The character style rating scale (Doktora sunumu, California School of Professional Psychology, Berkeley, 1977). Dissertation Abstracts International, 39/07B, 3545, 1979
- Wink, P. Two faces of narcissism. J.Pers.Soc.Psychol. 61:590-597, 1991
- Wolman, R.N. A developmental study of the perception of people. Genetic Psychology Monographs, 76, 95-140, 1967

**EK 1: NARCISSISTIC PERSONALITY INVENTORY
(İNGİLİZCE FORM)**

NPI

Name _____ Date _____

Sex _____ AGE _____ Occupation _____

Instructions: In each of the following pairs of attitudes, choose the the one that you MOST AGREE with. Mark your answer by writing EITHER A or B in the space provided. Only mark ONE ANSWER for each attitude pair, and please DO NOT skip any items.

- _____ 1. A I have a natural talent for influencing people.
B I am not good at influencing people.
- _____ 2. A Modesty doesn't become me.
B I am essentially a modest person.
- _____ 3. A I would do almost anything on a dare.
B I tend to be a fairly cautious person.
- _____ 4. A When people compliment me I sometimes get embarrassed.
B I know that I am good because everybody keeps telling me so.
- _____ 5. A The thought of ruling the world frightens the hell out of me.
B If I ruled the world it would be a better place.
- _____ 6. A I can usually talk my way out of anything.
B I try to accept the consequences of my behavior.
- _____ 7. A I prefer to blend in with the crowd.
B I like to be the center of attention.
- _____ 8. A I will be a success.
B I am not too concerned about success.
- _____ 9. A I am no better or no worse than most people.
B I think I am a special person.
- _____ 10. A I am not sure if I would make a good leader.
B I see myself as a good leader.
- _____ 11. A I am assertive.
B I wish I were more assertive.
- _____ 12. A I like having authority over other people.
B I don't mind following orders.
- _____ 13. A I find it easy to manipulate people.
B I don't like it when I find myself manipulating people.

- _____ 14. A I insist upon getting the respect that is due me.
B I usually get the respect that I deserve.
- _____ 15. A I don't particularly like to show off my body.
B I like to show off my body.
- _____ 16. A I can read people like a book.
B People are sometimes hard to understand.
- _____ 17. A If I feel competent I am willing to take
responsibility for making decisions.
B I like to take responsibility for making decisions.
- _____ 18. A I just want to be reasonably happy.
B I want to amount to something in the eyes of the
world.
- _____ 19. A My body is nothing special.
B I like to look at my body.
- _____ 20. A I try not to be a show off.
B I will usually show off if I get the chance.
- _____ 21. A I always know what I am doing.
B Sometimes I am not sure of what I am doing.
- _____ 22. A I sometimes depend on people to get things done.
B I rarely depend on anyone else to get things done.
- _____ 23. A Sometimes I tell good stories.
B Everybody likes to hear my stories.
- _____ 24. A I expect a great deal from other people.
B I like to do things for other people.
- _____ 25. A I will never be satisfied until I get all that I
deserve.
B I take my satisfactions as they come.
- _____ 26. A Compliments embarrass me.
B I like to be complimented.
- _____ 27. A I have a strong will to power.
B Power for its own sake doesn't interest me.
- _____ 28. A I don't care about new fads and fashions.
B I like to start new fads and fashions.
- _____ 29. A I like to look at myself in the mirror.
B I am not particularly interested in looking at
myself in the mirror.

- ____ 30. A I really like to be the center of attention.
B It makes me uncomfortable to be the center of attention.
- ____ 31. A I can live my life in anyway I want to.
B People can't always live their lives in terms of what they want.
- ____ 32. A Being an authority doesn't mean that much to me.
B People always seem to recognize my authority.
- ____ 33. A I would prefer to be a leader.
B It makes little difference to me whether I am a leader or not.
- ____ 34. A I am going to be a great person.
B I hope I am going to be successful.
- ____ 35. A People sometimes believe what I tell them.
B I can make anybody believe anything I want them to.
- ____ 36. A I am a born leader.
B Leadership is a quality that takes a long time to develop.
- ____ 37. A I wish someone would someday write my biography.
B I don't like people to pry into my life for any reason.
- ____ 38. A I get upset when people don't notice how I look when I go out in public.
B I don't mind blending into the crowd when I go out in public.
- ____ 39. A I am more capable than other people.
B There is alot that I can learn from other people.
- ____ 40. A I am much like everybody else.
B I am an extraordinary person.

**EK 2: NARSİSİSTİK KİŞİLİK ENVANTERİ
(TÜRKÇE FORM)**

Cinsiyetiniz : _____ Yaşınız : _____

Üniversite / Bölüm / Sınıf: _____

Yönerge : Aşağıdaki her bir tutum çifti içinden, size **en uygun** olanını seçiniz. Yanıtınızı her bir maddenin yanındaki boş bırakılmış yere, **A ya da B** yazarak işaretleyiniz. Her bir tutum çifti için yalnızca **bir yanıtı** işaretleyiniz ve lütfen hiçbir maddeyi atlamayınız.

- ___ 1. A İnsanları etkileme konusunda doğal bir yeteneğe sahibim.
B İnsanları kolay etkileyemem.
- ___ 2. A Alçakgönüllülük bana yakışmaz.
B Temelde alçakgönüllü bir insanım.
- ___ 3. A Cesaretimi kanıtlamak uğruna hemen her şeyi yapabilirim.
B Oldukça temkinli bir insanımdır.
- ___ 4. A İnsanlar bana iltifat ettiklerinde bazen utanırım.
B İyi biri olduğumu biliyorum, çünkü herkes böyle söylüyor.
- ___ 5. A Dünyayı yönetme düşüncesi ödümü koparır.
B Ben yönetseydim, dünya daha iyi bir yer olurdu.
- ___ 6. A Genellikle konuşarak her beladan kurtulabilirim.
B Davranışlarımın sonuçlarını kabul etmeye çalışırım.
- ___ 7. A Kalabalık içinde, herkesten biri olmayı tercih ederim.
B İlgi merkezi olmayı severim.
- ___ 8. A Çok başarılı olacağım.
B Başarı benim için en önde gelen şey değildir.
- ___ 9. A Pek çok insandan ne daha iyi ne de daha kötüyüm.
B Özel biri olduğumu düşünüyorum.
- ___ 10. A İyi bir lider olabileceğimden emin değilim.
B İyi bir lider olduğumu düşünüyorum.
- ___ 11. A Düşünce ve isteklerimi kolaylıkla ifade edebilirim.
B Keşke düşünce ve isteklerimi daha kolay ifade edebilseydim.
- ___ 12. A İnsanlar üzerinde otorite kurmaktan hoşlanırım.
B Emirlere uymak beni rahatsız etmez.

- ___ 13. A İnsanları kendi isteklerime göre yönlendirmek bana kolay gelir.
B İnsanları kendi isteklerime göre yönlendirdiğimi farketdiğimde rahatsız olurum.
- ___ 14. A Layık olduğum saygıyı elde etme konusunda ısrarcıyım.
B Hakettiğim saygıyı genellikle görürüm.
- ___ 15. A Vücudumla hava atmak çok hoşlandığım bir şey değil.
B Vücudumla hava atmaktan hoşlanırım.
- ___ 16. A İnsanların içini bir kitap gibi okurum.
B Bazen insanları anlamak güçtür.
- ___ 17. A Eğer kendimi yeterli hissedersen, karar verme sorumluluğunu üstlenebilirim
B Karar verme sorumluluğunu almak hoşuma gider.
- ___ 18. A Sıradan bir mutluluk bana yeter.
B Başkalarının gözünde önemli bir yerim olsun isterim.
- ___ 19. A Vücudum öyle ahım şahım değildir.
B Vücuduma bakmaktan hoşlanırım.
- ___ 20. A Gösteriş yapmaktan kaçınırım.
B Genellikle, fırsat bulduğumda gösteriş yaparım.
- ___ 21. A Her zaman ne yaptığının bilincindeyimdir.
B Bazen ne yaptığımdan emin olamıyorum.
- ___ 22. A İşlerin yapılmasında bazen başkalarına ihtiyaç duyarım.
B İşlerin yapılmasında başkalarına nadiren ihtiyaç duyarım.
- ___ 23. A Bazen anlattıklarım ilgi çeker.
B Herkes benim anlattıklarımı dinlemekten hoşlanır.
- ___ 24. A İnsanlardan çok şey beklerim.
B Başkaları için bir şeyler yapmaktan hoşlanırım.
- ___ 25. A Hakettiğim her şeyi elde edene kadar tatmin olmam.
B Hayatın sunduğu tatminler bana yeter.
- ___ 26. A İltifatlar beni utandırır.
B Bana iltifat edilmesinden hoşlanırım.
- ___ 27. A Güç sahibi olmak benim için çok önemlidir.
B Güç sahibi olmak, kendi başına bir amaç olarak, beni o kadar çok ilgilendirmez.
- ___ 28. A Yeni moda ve hevesleri çok önemsemem.
B Yeni moda ve heveslere öncülük etmeyi severim.
- ___ 29. A Aynada kendimi seyretmekten hoşlanırım.
B Aynada kendimi seyretmek, özellikle ilgimi çeken bir şey değildir.

- ___30. A İlgi merkezi olmaktan çok hoşlanırım.
B İlgi merkezi olmak beni rahatsız eder.
- ___31. A Hayatımı canımın çektiği gibi yaşarım.
B İnsanlar hayatlarını her zaman istedikleri gibi yaşayamazlar.
- ___32. A Otorite olmanın benim için fazla bir anlamı yoktur.
B İnsanlar galiba genellikle otoritemi kabul ediyorlar.
- ___33. A Lider olmayı tercih ederim.
B Lider olup olmamak benim için fark etmez.
- ___34. A Büyük bir insan olacağım.
B Başarılı olacağımı umuyorum.
- ___35. A İnsanlar söylediklerime genellikle inanırlar.
B İnsanları inanmalarını istediğim her şeye inandırabilirim.
- ___36. A Ben doğuştan bir liderim.
B Liderlik geliştirilmesi uzun zaman alan bir niteliktir.
- ___37. A Bir gün yaşam öykümün yazılmasını arzu ederim.
B Hangi nedenle olursa olsun, insanların yaşamımı didiklemelerini istemem.
- ___38. A Sosyal ortamlarda, insanlar görünüşüme aldırmadıkları zaman keyfim kaçır.
B Sosyal ortamlarda, herkesten biri olmak beni rahatsız etmez.
- ___39. A Diğer insanlardan daha yetenekliyim.
B Diğer insanlardan öğreneceğim çok şey var.
- ___40. A Herkes gibi biriyim.
B Olağanüstü biriyim.

